

AZ ÉRMELLÉKI REFORM. EGYHÁZMEGYE

1908. ÉVI OKTÓBER HÓ 6-ik NAPJÁN

SZÉKELYHIDON TARTOTT

RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

46

SZÉKELYHID,
KOHN SÁMUEL KÖNYVNYOMDÁJA
1908.

AZ

ÉRMELLÉRI REFORM. EGYHÁZMEGYE

1908. ÉVI OKTOBER HÓ 6-ik NAPJÁN

S Z É K E L Y H I D O N T A R T O T T

RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZÉKELYHID,
KOHN SÁMUEL KÖNYVNYOMDÁJA
1908.

Az
érmelléki reform. egyházmegye
1908. évi október hó 6-ik napján
Székelyhídon tartott rendes közgyűlésének
jegyzőkönyve.

Jelen voltak:

Marjay Péter esperes és *Fényes Endre* Egyházmegyei
gondnok elnöklete alatt

a) *Tanácsbírák:*

Egyházi részről:

Vecsey Sándor
Szathmáry Sándor
Bányai László
Fazekas Imre
Végh József

Világi részről:

Dobozy Kálmán
Magyary Miklós
Dr. Babós János

b) *Tisztviselők:*

Egyházi főjegyző: Fazekas Imre.
Egyházi aljegyző: Balogh Ferencz.
Világi főjegyző: Dr. Babós János.
Egyházmegyei számvevő Bányai László.
Egyházmegyei pénztárnok: Vecsey Sándor.
Egyházmegyei ügyész: Dr. Várady Miklós.

c) Az egyházak képviselőiben:

- Albis: Kalas István lelkész, Bereczki Sándor gondnok.
 Álmosd: K. Tóth Sámuel l., Bihari József g.
 Alsó-Ábrány: K. Szabó József l., Mészáros Bálint g.
 Apát-Keresztur: Csuka Ferencz l.
 5 Asszonyvására: Vecsey Sandor l.
 Bagamér: Bányai László l., Silye Dániel g.
 Bályok: Molnár Mihály l., Debreczeni József g.
 Bogyoszló: Jakab József l., Gáspár József g.
 B.-Diószeg: Veress István l., Pócsi János g.
 10 B.-Félegyháza: Végh Lajos l., Simon Imre g.
 Csokaly: Simon Elek l.
 Ér-Adony: Laczák Dezső l., Tóth Lajos g.
 Ér-Keserü: Fazekas Imre l.
 Ér-Köbölkut: Varga Béla l., Venczel Lajos g.
 15 Ér-Mihályfalva: Szathmári Sándor l.
 Ér-Olaszi: Dajka István l., Tóth Zsigmond g.
 Ér-Semjén: Végh József l., Béres Sándor g.
 Ér-Tarcsa:
 Felső-Ábrány: Debreczeni László l., Lukács Vincze g.
 20 Gálos Petri: Takács Zsigmond l., Zefer János g.
 H.-K.-Szt.-Miklós: Holló József beszolg. l., Oláh
 Károly h. g.
 H.-K.-Szt.-Imre: Szentkirályi Károly beszolg. l., Kocsis
 Sándor g.
 Kakad: K. Tóth Sámuel beszolg. l., Wallner Ferencz
 tanító.
 Kétz: Balogh Imre l., Pikó József g.
 25 Kis-Kereki: Lengyel Pál l., Hajdu József tanító pr.
 Kóly: Szentkirályi Károly l., Fodor Gábor g.
 Margitta: Balogh Ferencz l.
 Micske: Rátz Lajos l., Barabás Imre g.
 Monos-Petri: Dobozy Mihály fg.
 30 Nagy-Léta: Marjay Péter l.
 Ottomány: Szabó Mihály l.
 Piskolt: Ablonczy Béla s. l., Takácsi Imre g.
 Poklostelek: Kiss Sándor l., Böszörményi Ferencz g.
 Szalacs: Nagy Imre l., Szabó András pr.
 35 Székelyhid: Szabó Zoltán l., Magyary Miklós fg.
 Somogyi Mihály g.

- Szentjobb: Holló József I., Balogh Sándor g.
 Széplak: Takács József I.
 Tóti: Józsa Gábor I., Ecsedi Károly g.
 Uj-Léta: Nagy Sándor I., Kovács Bálint g.
 49. Vajda: Magyary Gábor I., ifj. Borbély József g.

d) *Választott tanítók-képviselők*

Hajdu József (Kis-Kereki) Molnár Antal (Bagamér)
 Kiss Lajos (B.-Diószeg)

Marjai Péter Esperes egyházi elnök, Istenhez emelt buzgó imában kegyelettel emlékezik meg a mai gyászos emlékű napon okt.-6-án nemzetünk vértanúiról s áldást kér közgyűlésünk munkálkodására. Majd szívélyesen üdvözölvén a szokatlanul szép számban megjelenteket s jelezvén a gyűlés fontosabb tárgyait.

a gyűlést megnyitja.

A gyűlés megnyitása után, egyházmegyei közgyűlésünk állandó alkotó tagjai s az egyházak lelkészei, gondnokai és képviselői számláltatván össze:

Megállapítja a közgyűlés, hogy az elől megnevezett tagok az elnökséggel együtt összesen 72 vannak jelen és hogy Értarcsán kívül egyházmegyénk mindenik egyháza, lelkésze, gondnoka vagy megbízotja által képviselve van

A meg nem jelent lelkészek s tanácsbírák elmaradásukat esperesi hivatalhoz beterjesztett jelentésökben indokolván, távolmaradások igazoltatott.

I. sz. Nagy Imre szalacsi lelkész indítványozza, miszerint esperes urnak a gyűlést megnyitó imája egyházmegyénk kegyeletes megemlékezésének bizonyágául, a gyűlés jegyzőkönyvébe vétessék fel:

Közgyűlés az indítványt egyhangulag elfogadja.

IMA

egyházmegyei gyűlésen 1908. október 6.

Hétköznap ez, de nagy ünnep nekünk mindenható Urunk, Istenünk! Emlékezet, fájó em-

lékezet vezeti ma gondolatainkat. Lelkünk gondolatban, szívünk érzelmekben elszáll messze tájra, az aradi gyászos Golgotára. Kötelességérzet hívott ide minket, munka vár itt reánk, de nem tudunk munkához kezdeni addig, míg a nap nagy emlékének nem áldozunk lelki áldozattal. Óh vedd kedvesen lelkiáldozatunkat, halgasd meg imánkat, melyben szeretett hazánkért, egyházunkért, mártír nagyjaink emlékére gondolva esedezünk hozzád!

„Gyermeki bizalom vezet elődbe e napon is jó Istenünk, midőn a visszaemlékezés fájósebet üt szívünkön, mert 59-ik évfordulója e nap a gyászos eseménynek, hogy egy ilyen napon, midőn már valósultak a költő bánatos szavai „Hunnia nyög letiporva, sirnak a bus magyarok,“ a bu könnyekhez újabb könnyek, vérző sebekhez újabb sebek fakadtak, bánatfelhő lett gyászleple a korábban tiszta fénynyel ragyogott örömnappal.

Az aradi tizenhárom vértanunak életfáklyáját (59 év előtt) egy ily napon oltotta ki a hatalom bosszuállásának tomboló viharja. Lelkük menybe szállott, poraikat gyászos sir nyugtatja, e szent sirra hála virágokat borít a kegyelet poraikra, nagy nevükre áldást esdünk égi Atyánk tőled! Szent népjogért, szabadságért áldozták éltöket, hazánk, nemzetünk történetének lapjaira arany betűkkel írva ragyog dicső nevük, hálás utókor szívében él kitörölhetlenül emlékezetük mert jó Atyánk úgy alkotád az emberi szívet, hogy a szeretet és a hála legyen annak mindenkor diszló szép virága s azok, kik eszmék harczában, népjogok dülő csatáiban estek áldozatul, megnyerjék az elismerés pálma koszoruját s hálakönnyektől öntözött sirban aludják a halál csendes álmát. E jutalmat adtad Atyánk! nemzetünk e dicső hőseinek, áldott legyen ezért te szentséges neved!

Nyugvó testök porából fakadjon szent áldás,

lelkök fénysugára száljon a szivekbe kegyelmedből Atyánk! hogy szent hazaszeretetet lelkesítse, dobogtassa sziveinket, hogy amint ők éltek s haltak a hazáért, mi is, a késő nemzedékek is ápoljuk, dajkáljuk a hazaszeretetet drága érényének nemes irányát, szabadság szellője lengesse nemzetünk háromszinü lobogóját, alatta dicsérjen minden lélek téged!„

Atyánk, Istenünk! nemzetünket áldjad, védjed és szeressed! De ne feledkezzél meg anyaszent egyházunkról, szent fiad drága örökségéről sem, hiszen ennek is kin a születése, vér a keresztisége, vihar az ápoló dajkája, vivódás a mindennapi kenyere, könyhullatás az egész élete! Mert születése óta üldözés volt sorsa, egész történetén mártirok névsora csillámlik keresztül; a legelső mártir, éppen te szent fiad véres goltájára, kínos keresztfájára s nyomában sok ezrek mártir sorozata hirdeti örökké, hogy minden nagy eszmének, minden szabadságnak egy a közös sorsa hogy mártir áldozatok kiomló vérével pecsételtessék meg! Meddig tart ez még így? Nem kérdezzük Atyánk! tudjuk, mig ember lesz s mig a világ fennáll! Így kel ennek lenni! Mártirok véréből fakad a szabadság, dicső példájokból kél a hazafiság és a honszerelm, példájok rázza fel a közönyös sziveket; nem csillagok, fényes napok ezek, melyek sugárinál kél a lelkesedés és emberi nagyság. Ezért nem kérdezzük, miért a sok mártir? szükség van rájuk, hogy éljünk általok! Elég annyit tudnunk jó Atyánk Istenünk, hogy te álsz a világ kormányán, bölcs kezed vezet ember-nemünk sorsát s jóra igazgatja hiven küzdők sorsát.

Hiv és igaz küzdők vagyunk s leszünk mi is, gyengék és kicsinyek nagyjainkhoz mérve, de lelkesek és buzgók szolgálatainkban, melyekre elhivtál. Most is azért jöttünk, hogy e szent napon is, munkálkodjunk vallásunkért, mi szent-

egyházunkért szent segedelmeddel. Ne tagadd meg tőlünk a várt segedelmet édes jó Istenünk, vezessed tanácskozásinkat, áld meg buzgó igyekezetünket, tedd hasznossá egybegyülekezésünket. Mi gyarló szolgálók, egyházi és világi papjaid munkánknak kezdetén, a sokfelől tornyosuló nehézségekre, küzdelemre hívó akadályokra, embertársaink sorában irántunk nem mindig keresztyéni, de gyakran ellenséges indulattal viselkedő ellenfeleinkre gondolva, hazánk és egyházunk vértanuinak keresztjei alá állunk, onnan te reád tekintünk, te benned bizunk s hiszük, hogy mint a mártírok nem szégyenültek meg, de megdicsőültek, mi sem szégyenülünk meg. E hittel szívünkben a Zsoltáriró szavaival zárjuk imádságunkat: Perelj Uram perlőinkkel, harcolj mi ellenséginkkel. Te paizsodat ragadd elő, mi segedelmünkre álj elő. Dárdádat nyujtsd ki kezdeddel, ellenséginket kergesd el; mondjad ezt magyar népednek, mondjad hittestvéreinknek: Titeket én megsegítlek! Ámen!

2. sz. Esperes beterjeszti szokott hivatalos jelentését az általa, tavaszi közgyűlésünk óta végzett fontosabb elnöki intézkedéseiről, a következőkben:

Esperesi jelentés.

Nagytiszteletű és Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

Esperesi jelentésem kezdetén szomorodott szívvel kell jelentenem, hogy tavaszi egyházmegyei gyűlésünk óta, rövid 4 hónap alatt, ama nagy arató, a halál szokatlanul gazdag rendet vágott egyházkerületünk s közelebb egyházmegyénk munkásainak sorában. Elhivta május 30-án egyházkerületünk, mindenki által szeretett s minden egyebek felett kiválóan tisztelt, pátriárckhai kort ért, Kiss ARON püspökünket 93 éves korában. Köztudomásu, hogy a boldogult, tudós főpap élete erőteljes korában, élete késő alkonyáig, mint író és bölcs kormányzó több

mint egy emberöltőn ál kitünősége volt nemcsak lelkeszi karunknak, hanem az egész magyar református egyház vezérférfiainak. Élete utolsó éveiben lekötötte munkaerejét a lassu halódás de fokozatos gyengélkedései között is, majdnem haláláig nagy szeretettel s érdeklődéssel végezte hivatalos dolgait. Az egész egyházkerület, közelebb egyházmegyénk lelkeszi, tanítói és világi tisztviselői mély részvéttel osztoztak a gyászbán, mely halálával egyházkerületünkre borult. Egyházmegyénk kebeléből is számosan jelentünk meg. Fényes Endre gondnok urral együtt bölcs kormányzónk, szerető szívü jóakarónk főpásztorunktemetésén. Ravatalára egyházmegyénk nevében gyászkoszorut helyeztünk. Midőn a gyász és részvét felujul most is itt mindnyájunk szívében, indítványozom s kérem egyházmegyei gyűlésünket, hogy a boldogult nagy nevét, áldásos működésének emlékét mostani gyűlésünk jegyzőkönyvében külön gyászlapon örökítse meg.

Egyházmegyénk lelkeszi karából váratlanul és hirtelen meghalt, Szabó József Hegyközszentmiklósi lelkesz erőteljes korában életének 48-ik évében július 22-én rövid 17 évi lelkipásztorkodása után. Számos lelkésztárs jelent meg a rokkonszenves, s mindenkivel jó barátságban élt, jó és hiv lelkipásztor temetésén. Egyházmegyénk e jelentés során részvétét fejezi ki kora halála felett.

Ugyancsak egyházmegyénk kebeléből elhalálozott Csontos László Kokadi lelkipásztor, életének 67-ik lelkipásztorkodásának 40-ik évében. Az egykor erőteljes, dalias férfiut, ki egyizben egyházmegyei aljegyzői tisztet is viselt, hosszantartó betegeskedés után szállította el övéi és egyházközsége kebeléből a halál. Emlékét mig e jelentés kapcsán egyházmegyei jegyzőkönyvünkben megörökítjük, kartársi szerető szívünkben holtig őrizzük.

Előbbi lelkésztársunkkal egy napon halt meg s egy ugyanazon időben temettetett el az egyházmegyei tanítói karnak egyik kitünősége Vincze Károly Bihardiószegi tanító. Nevezett a tanügy terén s egyháztársadalmi életünkben is kiváló szerepet töltött be. Tagja volt hosszú időn át az egyházmegyei tanügyi bizottságnak s mint ilyen fáradhatatlan szorgalommal vett részt sok éven át az iskolai vizsgálatokban. Utóbb érdemei elismerésül egy-

házmegyei tanító képviselővé is megválasztatott. Érdemeit s áldásos emlékét jegyzőkönyvünkben örökítsük meg.

Ezután még tovább is dult sorainkban a kérlelhetetlen halál elháríthatatlan hatalma. Augusztus 28-án meghalt **Nagy István** Hegyközszentimrei lelkipásztor egyházmegyénk mindenkori büszkesége, sok időközön át jegyzője, tanácsbírája; 13 évig esperesse. 44 évig szolgált egyházában apostoli buzgalommal, tudományos készültséggel. Lekötelező nyájas modora, egykor buzgó tevékenysége s mindeneknek jót akaró nemes szive mindenki szeretetét megnyerte. Halálával mély gyász borítja övéit, egyházát s egész egyházmegyénket. Gyászunk kifejezéséül számosan jelentünk meg temetésén a nem a mai korban való, erkölcsi és szellemi értékben sokkal magassabban álló puritán jó pásztornak. Kérem egyházmegyei gyűlésünket, hogy áldott emlékezetét külön gyászlapon örökítse meg.

Végre fájló szívvel s a legigazabb kartársi részvétellel jelentem, hogy **Kiss Albert** Debreczeni lelkész, egyházkerületi tanácsbíró augusztus 30-án, élete 70-ik évében szintén elhunyt. Boldogult egy évtizeden át szolgált egyházmegyénkben, bagaméri egyházunkban. Ugy lelkipásztorkodása, mint egyházmegyei közigazgatásban való szereplése maradandó és kiváló érdemet szerzett és biztosított emlékének. Egyházmegyénk lelkészi kara, különösen annak a gyámintézethez jogosult része halálával adózik áldott emlékének, egyházmegyei gyámintézetünk ujjá szervezéséért, melyet mély belátásra valló, komoly számitással jó formán ő maga végzett s annak haláláig tagja is maradt. Kitűnő érdemeket szerzett egyházkerületi és zsinati szerepléseivel is, hol egyházaink, lelkészi és tanítói karunk javára üdvös sáfárkodást folytatott s még ellenfelei tiszteletét is méltán kiérdemelte. Alig van egy nagyobb veszteség egyházi közéletünkre, mint az ő elvesztése s hiába keressük a legkiválóbbak sorában is, nem találjuk, ki helyét betöltené s a halálával bekövetkezett veszteséget egyházi életünkre, csak részben is pótolni tudná. Egyházmegyénk képviselőletében temetésén **Vecsey Sándor, Bányay László, Konrád László és Dr. Babós János** tanácsbíró urakkal együtt megjelentem, ravatalára koszorút helyeztem s családjának egyházmegyénk

részvétét tolmácsoltam. Emlékét jegyzőkönyvünkben megörökíteni kérem. Áldott legyen emlékezete.

Nyugodjanak a jó és hiveszolgák, a fáradt vándorok, békésen pihenve, a csendes temetőben, mi pedig élők munkálkodjunk hiven a pályatéren, melyre rendeltettünk.

Ezek után van szerencsém jelenteni, hogy tavaszi egyházmegyei gyűlésünk óta következő fontosabb hivatalos ügyeket végeztem:

1., Az egyházkerületi gyűlésre tartozó ügyeket felterjesztettem.

2., Több rendbeli díjlevelet, szolgálati bizonyítványt, adókulcsot megerősítettem; törlési engedélyt kiadtam.

3., Az éradonyi lelkészválasztás vezetésére **Végh József, és Dobozy Kálmán**, tanácsbíró urakat felkértem; **Laczák Dezső** megválasztott lelkésznek az esperesi engedélyt kiadtam s beiktatására a hatóság képviselőjére **Szathmáry Sándor** tanácsbíró urat biztam meg.

4., A törzskönyvi lapokat minden lelkésztársamnak megküldtem s a visszaérkezett lapokat lemásoltatva a püspöki hivatalhoz felterjesztettem.

5., Dajka István asszonyvásári segédlelkészt hivatalában megerősítettem.

6., A székelyhidi lelkészi állásra a pályázatot a „Debreczeni protestáns lap“-ban meghirdettem.

7., A püspöki hivataltól érkezett tanítói fizetéskiegészítésekre vonatkozó leiratokat az egyes lelkészi hivatalokhoz visszavárolag megküldtem.

8., Egyházmegyei világi tanácsbíróra a szavazást elrendeltem.

9., A nyugdíjintézetbe be nem lépő lelkészek tagsági ivateit, nyilatkozatait felterjesztettem; a nyugdíjintézet elnökségének kimutatása szerint a fizetendő járulékokat lelkésztársaimmal közöltem s a beérkezett felszólalásokat felterjesztettem.

10., A kanonika vizitációt elrendeltem; egyházlátogatási jegyzőkönyveket és népiskolai gyűjtő ivateit elküldtem; utóbbiakat visszaérkezés után a püspöki hivatalhoz felterjesztettem.

11., Biharvármegye közigazgatási bizottságának az iskolák fejlesztésére vonatkozó átiratát az illető lelkészi

hivatalokkal közöltem, s az egyháztanács erre vonatkozó határozatait a közigazgatási bizottsághoz felterjesztettem.

12., A megerősített vagyonleltárokat az adóügyi bizottságnak Mihályfalvára elküldtem.

13., Az érolaszi lelkészválasztás vezetésével Kalas István albisi lelkész, és Magyary Miklós tanácsbíró urat biztam meg; Dajka István megválasztott lelkész részére az esperesi engedélyt kiadtam s beiktatásával Vecsey Sándor tanácsbíró urat biztam meg.

14., A székelyhidi lelkészválasztáson Fényes Endre egyházmegyei gondnok urral megjelentem; Szabó Zoltán megválasztott új lelkész részére az engedélyt kiadtam s hivatalába beiktattam.

15., Lelkész özvegyeknek az országos gyámintézeti illetményeket évnegyedenként megküldtem.

16., A segédlelkészekről szóló kimutatást az egyházkerületi hivatalnak évnegyedenként megküldtem s a személyváltozásokról a püspöki hivatalnak jelentést tettem.

17., Kalmár István mihályfalvai; Ablanczy Béla piskolti, Baranyi Lajos asszonyvásári, s utóbb Donáth László hegyközszentimrei segédlelkészeket a lelkészi teendők végzésére felhatalmaztam.

18., Az asszonyvásári egyháznak iskola építés céljából ideiglenes kölcsön felvételére engedélyt adtam.

19., A püspöki állásra a szavazást és pótválasztást elrendeltem s a beérkezett szavazatokat felterjesztettem. A püspök választás eredményeként jelentem miszerint meg lett választva Erőss Lajos th. tanár kinek megválasztását egyházmegyénk örömteljes megnyugvással veheti tudomásul.

20., Az országos lelkészi gyámintézet hátrány kimutatását behajtás végett egyházmegyei ügyész urnak megküldtem s a meghatalmazást Aranyi György volt bogoszlói lelkész gyámintézeti hátrányának behajtására kiadtam

21., Tavaszi egyházmegyei gyűlésünk jegyzőkönyveit az esperesi hivatalok részére megküldtem.

22., Egyházkerületi világi aljegyzői tisztségre a szavazást elrendeltem s a beérkezett szavazatokat felterjesztettem.

23., Biharvármegye közigazgatási bizottságának rendeleteit a szünnapok bejelentésére, nyomtatványok beszerzésére, III.-ik évötödös kárpótlékra vonatkozólag a lelkészi hivatalokkal közöltem.

24., Laczák Dezső éradonyi és Dajka István érolaszi-i lelkészek kongrua iránti kérvényeit felterjesztettem.

• 25., A tanügyi bizottság véleményes javaslatát a tanító választás módozataira s a népiskolai könyvtárakra vonatkozólag, az egyházkerületi tanügyi bizottság elnökének megküldtem.

26., A felsőábrányi egyháznak, toronyalapja kölcsönül kiadására engedélyt adtam.

27., A hegyközszentmiklósi lelkészi állás megüresedése következtében a lelkészi teendők végzésével Holló József szentjőbbi lelkészt megbiztam.

28., Az éradonyi egyház Jakab József távozó lelkészevel szemben az őszi vetést illetőleg igényt, formálván nevezett egyház kivánságára az őszi vetést birói döntésig az egyház magtárába zárlat alá vétettem, ide vonatkozó iratváltásokat felekkel közöltem és birói tárgyalásra előkészítettem

29., A választói névsor beküldésére lelkész társaimat felhívtam s a beérkezett névsorokat megerősítve, egyik példányát visszaküldtem, másikat egyházmegyei levéltárban elhelyeztem.

30., A hegyközszentmiklósi egyháznak, hogy elhalt lelkésze özvegyét kifizethesse, ideiglenes kölcsön felvételére engedélyt adtam.

31., Máté Sándor és társai értarcsai lakosok püspök-választási fellebezésére, lelkésztől jelentést kértem s felebezést nevezetteknek vissza küldtem.

32., A püspöki hivatal körlevelét a betürendes tárgymutatóra, a konvent sürgöny czimére és Uray Sándor „Napsugár“ czimü vallásos lapjára, továbbá a Kálvin és Bocskay alapra vonatkozólag minden lelkészi hivattal közöltem.

33., Csontos László kokadi lelkész elhalálozása folytán a lelkészi teendők végzésével Könyves Tóth Sámuel álmosdi lelkésztársamat megbiztam.

34., A kokadi egyháznak, távozó tanítója kifizetése

végett, 700 korona ideiglenes kölcsönfelvételére engedélyt adtam.

35., Borsi Sándor és társai margitai lakosok, templom-torony renoválására vonatkozó panasz kérvényüket jelentés tétel végett a lelkészi hivatalhoz megküldtem.

36., A hegyközszentimrei lelkészi állás megüresedése következtében a lelkészi teendők végzésével, illetve az adminisztrációval Szentkirályi Károly kólyi lelkésztársamat megbíztam.

37., 1896 január 1. előtt elhalt lelkészek özvegyeiről szóló kimutatást a püspöki hivatalhoz felterjesztettem.

48., Vincze Károly egyházmegyei tanító képviselő elhalálása folytán megüresedett állásra a szavazást elrendeltem, s megválasztott tanítóképviselőt már ezen gyűlésünkre behívtam.

39., Lovas Sándor és társai mihályfalvai lakosok püspökválasztási felebbezését az egyháztanács elnökének jelentésével együtt illetékes helyére jutattam.

40., A piskolti egyház előjárósága megkeresésére az új törvény kihirdetése és megmagyarázása végett Dobozy Kálmán tanácsbíró urral megjelentem s az általuk bemutatott adókulcsott tárgyaló presbiteri és egyházkölségi gyűléseken elnökölttem; megjelenésünkre és felvilágosításainkra a hívek az új adókulcsott közmegelegedéssel elfogadták.

41., A micskei egyház iskolatelekre vonatkozó adásvételi szerződését megerősítettem.

42., Szabó Géza székelyhidi segédlelkészt, Harcsa Sándor csokalyi, Mikó József kokadi, és Tóth József hegyközszentmiklósi tanítókat egyházmegyénk kebeléből-áldás kívánásokkal elbocsátottam.

43., Az O. r. l. e. gyűlésein egyházmegyénk képviseletében Veres István diószegi lelkésztársammal megjelentem és vóltunk a Vallás egyenlőségi szövetség gyűlésén. A tapasztaltakról külön jelentésben számolunk be.

44., Mindenféle. egyházi iskolai és magtári tartozások befizetésére behajtására az egyházi előjáróság figyelmét felhívtam.

45., Jelen egyházmegyei gyűlésünket összehívtam; a beérkezett ügydarabokat előadók között szétosztottam;

a tárgysorozatot minden lelkészi hivatalnak s világi tisztviselőknek megküldtem.

Jelentésem tudomásul vételétől kérve tisztelettel vagyok

Nagylétán, 1908. október 5.

Marjay Péter s. k.

esperes.

Közgyűlés a jelentést helyeslőleg tudomásul veszi, az abban foglalt elnöki intézkedéseket helyben hagyja és megerősíti s a jelentést teljes egészében jegyzőkönyvbe vétetni rendeli.

3 sz. Esperesi jelentésből mély megilletődéssel és, igaz részvétellel veszi tudomásul közgyűlés hivatalosan is azon szokatlanul sok és nagy veszteséget, mely tavaszi közgyűlésünk óta egyetemes ref. egyházunkat:

Kiss Áron egyházkerületünk agg püspökének és Kiss Albert egyházkerületi tanácsbirónak; közvetlenül egyházmegyénket pedig:

Nagy István hközszenimrei lelkész s nyugalmazott esperes.

Szabó József hegyközszenimiklósi

Csontos László kokadi lelkésznek és

Vincze Károly b.-diószegi tanítónak halálában érte s midőn elhatározza, hogy ref egyházunk ezen hü fiainak, kik mint vezérek és mint egyszerű harcosok kiváló hűséggel és igaz buzgósággal munkálkodtak anyaszentegyházunk felvirágoztatására nevét és emlékét jegyzőkönyvének lapján megörökíti, — egyszersmind Kiss Áron püspök és Nagy István nyugalmazott esperes emlékének jegyzőkönyvében külön gyászlapot kíván szentelni.

„Pihenjete óh hivek, jók szerettek

S kiknek a föld keservvel fizete;

Hull a levél . . . de az emlékezetnek

Örök zöldön mosolyog ~~tiqese.~~ — *ligete*

Hull a levél kialszik . . . minden élet . . .

Boldog, boldog . . . ki tudja s még se félhet!

S a halál és pusztulás közepett:

Uj életnek szentelhetü ünnepet!“

Hegymegi Kiss Áron

a tiszántuli ref. egyházkerület

nagyérdemű püspökének

== emlékezete legyen áldott. ==

Meghalt 1908. május hó 30-án,

életének 93-ik, lelkipásztorságának

70-ik. püspökségének 16-ik évében.

Nagy István

hegyközszentimrei ref. lelkész
az érmelléki ref. egyház-
megye nyugalmazott espe-
===== resének =====

emlékezete legyen áldott.

Meghalt 1908. Augusztus 28 án,
életének 79 ik lelkipásztorkodásának
===== 50-ik évében. =====

4. sz. Esperesi jelentésből közgyűlés örvendetes megnyugvással veszi tudomásul a püspök választás eredményét, s megbizva egyházmegyénk elnökségét és kerületi képviselőit miszerint megválasztott püspökünket Főtiszt. Eröss Lajos urat, beiktatása alkalmával egyházmegyénk nevében üdvözlők.

5. sz. Olvastatott az egyházmegyei világi tanács birói állás betöltése végett beadott szavazat levelek felbontására kiküldött bizottságnak, Nagylétán 1908. aug. 14-én felvett jegyzőkönyve, mely szerint beadatott összesen 41 szavazat. A beadott szavazatokból dr. Babós János e. m. v. főjegyzőre esett 25; Máró István margitai kir. járásbíró 14; Csiha Sándor kóly kágyai birtokosra 1 és Farkas Gábor csokalyi birtokosra 1 szavazat. — Ezek szerint dr. Babós János 9 szótöbbséggel egyházmegyei világi tanács birónak megválasztott.

Közgyűlés őszinte örömmel veszi tudomásul a választás eredményét s dr. Babós János urat törvényesen megválasztott tanácsbirónak nyilvánítja. — Megválasztott tanácsbíró meleg szavakban köszönvén meg az egyházmegye megtisztelő bizalmát, szolgálatait egyházmegyénk érdekében továbbra is készséggel felajánlja s a hivatalos esküt leteszi.

6. sz. Olvastatott az egyházmegyei tanító képviselőre beadott szavazat levelek felbontását eszközölt bizottságnak 1908. október 2-án Nagylétán felvett jegyzőkönyve, mely szerint beadatott összesen 35 szavazat; ebből Kiss Lajos b.-diószegi tanító nyert, 25 Somogyi Gábor álmosdi tanító 3; Fiók Albert n.-létai tanító 4; Kocsis József széplaki tanító 1; Ürögi Sándor érmihályfalvai tanító 1; Kalas Sámuel vajdai tanító 1 szavazatot. Ezek szerint a beadott 35 szavazatból 25 szavazatot nyert Kiss Lajos b.-diószegi tanító 10 szótöbbséggel egyházmegyei tanító képviselőnek megválasztott.

Közgyűlés a jelentés alapján Kiss Lajos b.-diószegi tanítót, megválasztott egyházmegyei tanító képviselőnek kijelenti s őt mint az egy-

házmegyei közgyűlés alkotó tagját a törvény szabta idő tartamra igazolja.

7. sz. Esperes beterjeszti a kánonszerű egyházlátogatásról szóló jelentését a következőkben

Nagytiszteletű és Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés !

Eddigi tapasztalatok után egyszersmindenkorra megállapítható mostani vizsgálati rendszerünk mellett, hogy mikor a visitatiót június elején kezdjük, az egész egyházmegyében az egyházlátogatást az esperes maga, vagy egy bizottság el nem végezheti. E nagyfontosságú munka legalább is 6 hetet venne igénybe ; ennyi időre pedig az esperes hivatalát, hol mindennap fordulnak elő sokszor postai gyorsasággal végzendő adminisztratív ügyek, el nem hagyhatja. Így állandó rendszerül kell elfogadnunk, hogy az egyházmegyét körökre osztva külön-külön bizottságok látogassák meg. Így történt a jelen évben is. Én magam meglátogattam a székelyhidi körhöz tartozó egyházakat, Fráter Zoltán világi tanácsbíró és Lengyel Pál lelkész dékán urak társaságában. A mihályfalvai körben Fazekas Imre tanácsbíró és Molnár József lelkész dékán ; a diószegi körben Bányai László tanácsbíró és Könyves Tóth Sámuel lelkész dékán ; a margittai körben Szatmáry Sándor tanácsbíró és Kis Sándor lelkész dékán urak teljesítették a vizsgálatokat, kiknek segítségével megköszönve, a beérkezett vizsgálati iratok és jegyzőkönyvek alapján következőkben van szerencsém egyházmegyénk szellemi és anyagi helyzetéről jelentésemet előterjeszteni.

I. Vallás-erkölcsi állapot.

A beérkezett jelentések szerint a vallás erkölcsi állapot általában véve kielégítőnek mondható. A gyülekezetek tagjai templomlátogatás, sákramentomokkal való élés, erkölcsi magaviselet, anyagi áldozatkészség tekintetében elég buzgók s kifogástalan magaviseletet tanusítanak. Csak a rossz szokásból eredő káromkodás s néhány helyen korcsmázás eshetik megrovás alá.

Hiterős és dicséretes a vallásosság 14 egyházban, kielégítő 26 egyházban. Mult évi jelentésemben Micskéről azt jelentettem, hogy vallásosság tekintetében a szegény munkás nép körében hanyatlás mutatkozik. E tekintetben javulás állott be, a mennyiben a jelentés szerint most már vasárnap teljes munkaszünet van; a nép többnyire templomba jár s csak néhányan hanyagolják a templomot, az ünnepeket pedig nagy buzgósággal ünneplik. Szomorú dolog azonban, hogy Hegyközszentimrén a keresztes még most is sok esetben mellőztetik. Ez egyházban a kifogás alá eső jelenségek megszüntetését majd egy ifjabb s munkabiróbb lelkész működésétől várhatjuk.

A templom látogatás vasárnapokon, kiváltképp ünnepeken minden egyházban igen dicséretes. Vasárnapokon minden egyházban tartatik istentisztelet, d. u. is Vedres-ábrány kivételével káté, bibliamagyarázattal, vagy imádsággal. Hétköznapon mindennap tartatik istentisztelet Bihardiószegen, Margittán, Mihályfalván, Nagylétán, Szentjobbon és Ujlétán; egyáltalán nem tartatik Apátkereszturon, Bogyoszlón, F. Ábrányon, Hegyközszentimrén, Vedres-ábrányban és Mónospetriben; a többi egyházakban pedig csak szórványosan, de bűnbánati és adventi hetekben minden egyházban, míg Hegyközszentimrén csak márczius 15-én van istentisztelet.

Az egyháztagnak erkölcsi élete nagy általánosságban kifogástalan, Nagylétán, Szentjobbon, Száplakon dicséretesnek mondható. A községekben általában véve békés egyetértés uralkodik; Bihardiószegen azonban a jelentés szerint egyes családokban gyakori a viszálykodás és sok a válópörrel végződő házasság.

Feltűnő bűnökként 8 helyen káromkodás, iszákosság, 3—4 helyen tolvajlás, egy helyről az egyházi terhek ellen zugolódásról tétetik említés.

Szegények és árvákról legtöbb helyen a község, vagy együttesen egyház és község gondoskodik.

Adományok és hagyományok a napról napra szaporodó életnehézségek dacára dicséretes mérvben folynak be egyes egyházakban. Az ur asztala kivétel nélkül minden egyházban a hivek által láttatik el. Nem maradhat itt névszerinti megemlítés nélkül, hogy Bályokon a róm.

kath. vallásu Grf. Károlyi Imre 56 koronát ad évenként az Ur asztala ellátására.

Az 1907 év folyamán ezen kívül egyes egyházakban a következő adományok és hagyományok tétettek:

Asszonyvásár: Gámán Karolina gálospetrii lakos 60 koronát adományozott az egyháznak.

Albis: Néhai Sas Károly alapítvány kamataiból ingyen tankönyvekre kiadatott 6 kor. 34 fillér.

Almosd: Deli Ferenczné Varga Róza urnő Amerikából küldött egy ur asztali terítőt 40 korona értékben. Rendkívüli harangdíjban begyűlt 136 kor. 60 fillér.

Bagamér: Az egyház részére adományoztak: Ásztai Lidia 20 K.-t, Balogh Pál 20 K.-át. Gacsal János 10 K.-át, Kocsis Juliánna 10 K.-át, Szabad Sándor 10 K.-át, Bertalan Sándor 10 K.-át és többen halálozásuk alkalmával 254 Korona 80 fillért hagyományoztak az egyháznak. Ezen kívül Ármós Bálint 4000 koronás alapítványának 5% kamata 200 korona az iskolába járó Ármós nevű gyermekek s szegény elaggott Ármós családhoz tartozók között kiosztatott. Az Ármós Bálint és Ármós János 4000 k. alapítványának 5% kamata 200 k. pedig az iskolába járó, szegény gyermekek számára könyvek és ruházatra fordított.

Bályok: Gróf Károlyi Imre 60 koronát, Kovács András körjegyző 60 koronát a polgári község ugyan csak 60 koronát ad évenként legátus részére.

Bihardiószeg: Az egyház részére Kiss János 200 koronát, bihardiószegei takarékpénztár 70 K.-át, község 30 K.-át, hitelszövetkezet 20 K.-át, Törő János 30 K.-át, Egeressi Gyula 6 K.-át, Juhász Sándorné 5 K.-át, Bónizs József és neje 4 K.-át, Uszó István 5 K.-át, Gellért Józsefné 30 K.-át, Jakab Sándorné 10 K.-át, özv. Székely Mihályné 6 K.-át. összesen 396 koronát adományoztak.

Biharfélegyháza: Maták János 100 koronás kötvényét átadta az egyháznak. Ezen kívül néhai Szabó Ferenc özvegye Varga Juliánna 20 K.-át, id. Simon Imre 100 K.-át, Tarczali Istvánné, néhai Török Zsófia 20 K.-át adományozott.

Csokaly: A róm. kath. vallásu Noszlopi Gyula még 1896 évben 2000 korona alapítványt tett az iskola részére s ennek évenkénti 5% kamata a szegény sorsu iskolás gyermekek felsegélyezésére fordítottatik. Farkas Gábor fő-

godnok szintén figyelemre méltó összeget ad évenként a szegény gyermekek részére.

Érkesezü : Márton Sándorné urnő egy diszes szószék terítőt, Márton Imre és Sándor testvérek iskolaépítésre 100 K.-át adományoztak. Ugyancsak e czálra adott Molnár József értarcsai lelkész 20 K.-át Gombos Ferencz székelyhidi lakos 10 K.-át.

Érmihályfalva : gör. kath. vallásu Bodnár Jánosné 2 K.-át, id. Torda Imréné Sziki Terézia 10 K.-át templomfentartásra, az érmihályfalvai takarékpénztár szegények és szegény gyermekek ruházására és tankönyvekre, 135 K. 36 fillért adományozott.

Érolaszi : halotti egylet adományozott tanszerekre 20 koronát.

Érsemjén : Fráter Loránd nyugalmazott huszár százados a torony tetejének helyreállítására 400 K.-át, Apagy Erzsébet kisasszony szószék s papi székre arannyal szegélyezett piros bársony terítőt adományozott 100 K. értékben.

Gálospetri : Takács Zsigmondné urnő egy diszes himzett ur asztali terítőt készített 70 K. értékben.

Hegyközszentimre : Fodor Sára néhai Kalmár István özvegye 20 K.-át, néhai Mohácsi Sándorné szintén 20 K.-át adományozott.

Kécz : közoktatásügyi ministérium tanszereket adományozott 51 K. értékben, ezenkívül minden gyermek ingyen tankönyvet kap. község 40 koronát ad e célra.

Kóly : Néhai Hegedüs Imréné 100 K.-át, ezenkívül többen közadakozás útján 100 K. 94 fillért, melybe legtöbbet 40 koronát a Kóly-Nagykágya-i szövetkezet adott, adományoztak. Ez utóbbi összegből karácsonra ruhát, könyvet csizmát vásárolt az egyház a szegény gyermekek számára.

Köbölkut : Végh Juliánna 100 koronát.

Margitta ; Iskolaépítés célra margittai takarékpénztár adománya 100 K. a január 25-iki bál jövedelme 305 K. 82 fillér, néh. Sperk József róm. kath. esperes plébános adománya 200 Korona. Templomtetőzet javítására hagyományozott néh. Ozsvát József 100 K.-át, néh. Kovács Ferencz 100 K.-át. Az egyház közczéljára S. Nagy András

1, ifj. Csengeri Antal 2, Kecskés Sándor 10, Pichelmajer Ferencz 20, Gyarmati Ferenczné 3 koronát. Szegények részére polgári asztaltársaság 43 kor. 33 fillért, Gyarmati Ferenczné 3 koronát. Szegény iskolás gyermekek felruházására: margittai kereskedelmi bank 40, népbank 40, Baracza János 2, takarékpénztár 10, kereskedő ifjak 24 K. 36 fillért. Bod Lajos tanító 25 éves jubileumán begyűlt 255 K. 40 fillér. (összesen 1259 K. 91 fillér.)

Micske: az egyház földjét a hivek maguk mivelik az egyház terhének könnyítésére.

Nagyléta: Marjay Péter lelkész által az egyház részére felajánlott 200 K. haszonbér. Egyes halálesetek alkalmával hagyomány 220 korona és a takarékpénztár ösztöndíj adománya 20 korona.

Poklostelek: Orgona harmoniumra adományozott özv. Kalotai Vinczéné 2, Lepizsán Károly 1, Tataros-i fiók egyház 6, Bágyi Ernő 3, ifj. Nagy István 2, Boldizsár Gábor 1, ifj. Erős Ferencz 2, özv. Kovács Imréné 7 koronát. Néhai Szabó Gáborné az egyház közszükségeire 2 koronát.

Szalacs: néhai Hevesi Gábor adományaként özvegy Csirmán Juliánna a ref. szegény alapra 100 k.-át, Nagy Imre lelkész 2 k.-át fizetett az egyház pénztárába. Ugyancsak Nagy Imre lelkész és neje Lovass Irma urnő az árva alapra 20.-át adományoztak.

Hagyományok és adományok összege 4900 kor. 95 fillér. Mind oly szép tettek ezek, melyek méltán megérdemlik, hogy jegyzőkönyvileg megörökítve buzdításul megtartassanak a késő utókor számára. De ezenkívül szükséges és elengedhetetlen, hogy a nagyobb összeget tett nemeslelkű adományozóknak külön jegyzőkönyvi kivonaton mondjon köszönetet egyházmegyénk elnöksége.

Az uralkodó bűnök káromkodás, iszákosság s egyéb inkább rossz szokásból eredő erkölcsi hibák megszüntetésére felesleges lelkipásztor és tanítótársaim figyelmét itt külön felhívni; szeretem hinni, hogy a cura pastoralis keretében erre is különös gondott fordítanak. Az ilyen bajok megszüntetésére az egyház tekintélyesebb és érettebb tagjainak, főképp a szülőknek lelkes buzgósága adhat és biztosíthat eredményt a mi törekvéseinknek.

II. Népiskolai adatok.

A beérkezett egyházlátogatási jegyzőkönyvek szerint egyházmegyénk összes egyházaiban.

Tankötelesek 6—12 évig	fi: 3039;	leány 2805;	összesen: 5844
Ezek közül a.) isk. járt	fi: 2853;	„ 2543;	„ 5396
b.) isk. elh.	fi: 103;	„ 123;	„ 226
c.) iskolázatlan	fi: 117;	„ 140;	„ 257
Tankötelesek 12—15 évig	fi: 1055;	„ 948;	„ 2003
Iskolába járt	fi: 693;	„ 555;	„ 1248
Konfirmáltak	fi: 445;	„ 494;	„ 939

Általános panasz tárgyát képezte, s többször esett megrovás alá az a sajnós körülmény, hogy az iskolalátogatások alkalmával sok helyen a növendékek közül igen sok némely helyen fele sőt csaknem ²3-ada hiányzott. Feltűnően volt az jelenteve a tavalyi egyházlátogatási jegyzőkönyvek alapján a kokadi és köbölkuti két iskoláról. Nem mondhatjuk, hogy e tekintetben némi javulás nem észlelhető ugyan, amennyiben kokadon a múlt évi 20 helyett, most már 76 tankötelesből 52 volt jelen; **köbölkuti** iskolában pedig 101 fiu közül 73, 78 leány közül 47; de botrányos a bályoki eset, hol a leány iskolai 37 tanköteles közül csak 12 volt jelen s e miatt a vizsgálat sem tartatott meg. Jelentés szerint a botrányos állapotnak oka az, hogy előljáróság nem szorgalmazta az iskoláztatást. Ide okvetlen szükséges figyelmeztetést intézni az egyházi előljárósághoz, kik azzal próbáljanak a községi előljáróságra hatni, esetleg a bírót fel is jelenteni. Feltűnően kevesen voltak még jelen Gálospetriben, 85 közül 39; bagaméri kisebb fi iskolában 84 közül 54; szentjebbi vegyes iskolában 52-ből 34; kólyi iskolában 117 közül 35; éradonyban 69 közül 33; ujlétán 55 közül 32. Kérem egyházmegyei közgyűlésünket, mindezen egyházak presbitériumához sziveskedjék szigorú felhívást intézni, hogy e botrányos állapotok megszűnjenek.

A tanítás eredménye s a fegyelem gyakorlása általában véve kielégítő sőt bizonyos haladás észlelhető, amennyiben a múlt évben 3 nem elegendő iskola volt, most pedig csak egy. Alig elegendő most is van nyolcz, ezek közül a szalacsi nagyobb fiu iskola annyira gyenge,

alig elegendőnek is csak a legjobb akarattal lehetett minősíteni. Jelentés szerint a tanítványok fegyelmezetlenek, tudatlanok, maga a tanító a tanügy terén teljesen járatlan, tananyag és tanterv között sem tud különbséget tenni; ennek daczára a visitációval szemben tiszteetlen, sőt sértő magaviseletett tanusított. Kérem az egyházmegyei közgyűlést, hogy mindezekért ezen iskola tanítóját a legszigorubb megrovásban részesítse; figyelmeztesse, hogy ismétlődés esetén fegyelmi uton fog feleletre vonatni. Hasonlóképen komoly figyelmeztetés küldendő a Hegyközszentimre-i fitanítónak, kinek iskolája mult évben nem elegendő, most pedig alig elegendő volt s a ki ugy látszik egyáltalán nem akar, vagy nem tud tanítani. A mult évben az iskoláik eredménytelensége miatt megintett tanítók közül eltávoztak egyházmegyénkből a hegyközszentmiklósi és kakadi tanítók. Előbbi többször részesült már jóakaratu figyelmeztetésben, megrovásban, szigoru fenyegetésben, mindez azonban annyira nem használt, hogy iskolája most botrányosabban rosszabb volt, mint valaha. Keserves fájdalom volt látni, hogy a jelenlévő 93 testileg szépen fejlett, tisztán öltözködött növendék között egyetlen egy sem tudott ugyszólván semmit, csupán az olvasásban mutattak némi jártasságot, mért is a sokszor megrovott tanítónak jóakarattal ajánlotta, hogy állásából önként távozzék, nehogy fegyelmi uton legyen elmozdítva. Nevezett a helyzetet megértette, el is távozott. Szolgáljon ez figyelmeztetésül, intő például jövőre minden hanyag tanítónak, mert a kötelesség nem tudók semmi elnézésre nem számithatnak.

Nevelés ügyünk állapotának szomorubb részét mutattam fel először, most örömmel jelentem, hogy vannak kitünő és jeles iskoláink is. Ugyanis kitünő a bagaméri nagyobb fi, a bagaméri nagyobb leány, az érsemjéni fi, a piskolti vegyes, albisi vegyes, kiskereki fi, nagylétai nagyobb leány, nagylétai kisebb leány, bályoki fi, margittai nagyobb fi, széplaki leány és a székelyhidi nagyobb leány iskolák, összesen 12. Jeles a szalacsi leány, bagaméri kisebb leány, ottományi vegyes, álmosdi leány, diószegi halom utcza leány, margittai kisebb fi, margittai leány, vedresábrányi vegyes, felsőábrányi vegyes,

széplaki, székelyhidi nagyobb fiiskolák összesen 11. A többi iskola jó és kielégítő. Mihályfalván járvány miatt nem volt iskola.

Ezen eredmények még mindég arra ösztönöznek, hogy a tanügyi bizottságnak s az egyházmegyei hatóságnak jövőben is szigorú gonddal kell örködni a mindenél fontosabb nevelés ügy felett.

III. Anyagi állapot.

Az egyházak anyagi állapotáról a vagyon leltárak beérkeztek és azoknak egy része az adóügyi bizottság rendelkezésére bocsáttatott. Anyagi állapotról lévén szó, szükségesnek tartom megemlíteni a mindnyájunk által ismert és sulyosan érzett nehézségeket, a melyek főként onnan származtak, hogy az annyira várt adócsökkentési segély mindeddig meg nem érkezett. Ennek következtében egyes egyházakban, a hol teljes lehetetlen volt a régi rendszer szerint egyházi adót kivetni, kénytelen voltam a halaszthatatlan szükségek fedezésére e várva várt segély összeg érkezéséig ideiglenes kölcsön felvételét engedélyezni. Ez kellemetlen, de egyedüli expediens nagyobb bajoknak elhárítására. A legnagyobb aggodalom és bizonytalanság emésztí mindannyiónk lelkét, valyon milyen mérvű lesz a segély összege?

Mert ha az valami csekélységgé zsugorodnék össze: egy néhány egyházban ki sem számítható zavarok állanak be. Ez okból indítványozom, írjon fel egyházmegyénk az egyházkerület utján a konventhez, hogy a mi egyházmegyénk szegényebb kis egyházaira különösebb figyelmet fordítva, a bizottság által megállapított összeget mindegyik részére november hóban multhatatlanul kiutalja, mert a közönséget azzal beszéltük rá, a 10%-os egyházi adó és személy adó elfogadására, hogy a törvény szavaival biztattuk, miszerint, ha így adóztatják meg magukat, a többi hiányzó összeget az esetben a segély összeg fogja fedezni. A törvény mondja ezt s hova lesz a tájékoztatlanabb közönségnek a törvénybe vetett hite, ha csalódásoknak lenne kitéve?

Ezek után általánosságban jelzem, hogy az egyházi

épületek elég jó állapotban vannak, de sürgős javításra várnak: Csokalyon az egyház összes épületei; Ujlétán az egyház összes épületei; Kólyon a torony; Biharfél-egyházán az összes épületek; F.-Ábrányban az összes épületek; Kéczen lelkészlak és iskola; Vedresábrányban az összes épületek; Apátkeresztúron a lelkészlak; Poklostelken a templom; H.-K.-Szent-Miklóson, Érolasziban új iskolák építendőek; Albison a lelkészi udvar épületei; Bogyoszlón a papi és a tanítói lakás.

Építkezések az 1907 év folyamán a következő helyeken történtek.

Asszonyvásáron iskola építéshez előkészítve vettették az egyház 16.000 vályogot és 26.000 téglát 579 kor. 14 fillér értékben.

Álmosd Templomtorony és lelkészlak teljesen renováltatott 6500 korona kölcsönből, mely rendkívüli adó czímen vettették ki 10 évre az egyházi adó arányában.

Gálospetriben templom toronytető teljesen újból átalakított és horganyzott vaslemezzel fedetett; torony festetett; templom kívül belül renováltatott; új mennyezet készítettett 5007 korona 64 fillér költséggel.

Érkeserü. Az egyház (1907 év) 5725 korona költséggel egy a kor kívánalmainak megfelelő iskolát építettett két tanteremmel.

Érsemjén. Fráter Loránd ny. huszárszázados adományából a torony vihartól letépett csillaga és gömbje teljesen renováltatott.

Köbölkut. Diszes papilak építettett, célznak megfelelő épületekkel, a templom renováltatott s az egyházi épületeket szép sodrony kerítéssel vétettek körül.

IV. Népmozgalmiadatok.

A beérkezett egyházlátogatási jegyzőkönyvek szerint egyház megyénkben.

Született:	törvényes	fi: 888;	nő 850;	össz. 1738
„	törvénytél.	fi: 62;	„ 65;	„ 127
„	áttért	fi: 10;	„ 14;	„ 24
Meghalt		fi: 637;	„ 658;	„ 1295
Kitért		fi: 9;	„ 8;	„ 17
Házasságra lépett szertartással			515 pár	
			szertartás nélkül	3 pár
Népesség	fi: 26.543			
„	nő: 26.320			
összesen	52.863			

Ezek után lelkipásztor és tanítótársaimat a nagyfontosságú munkatéren további buzgó kitartásra, szükség esetén lelkesküzdelemre kérve s egyházmegyénk gyülekezeteire, hiveire, az egyházmegye kormányzásában minket segítő világi munkatársainkra, lelkipásztor és tanítótársaimra Istentől lelki, testi áldást kívánva, tisztelettel kérem: méltóztassék jelentésemet tudomásul venni.

Nagyléta, 1908. október 5.

Marjay Péter

esperes.

Közgyűlés esperes urnak a kánonszerű egyház látogatásról szóló s egyházaink vallás-erkölcsi és anyagi, valamint iskoláink szellemi állapotát a leggondosab figyelemmel és körültekintéssel feltüntető jelentését általánosságban meg nyugvással, sőt örömteljes megelekedéssel veszi tudomásul, mert abból azt látja hogy a multban itt-ott mutatkozott bajok és fogyatkozások mind inkább tűnő félben vannak s egyházaink ugy vallás-erkölcsi és anyagi, mint az általok fen tartott iskolák szellemi állapotát tekintve, az óhajtott előre fejlődés útjára léptek.

Közgyűlés a jelentést egész terjedelmében jegyzőkönyvben vétetni rendeli, s abból kifojólag a még szórványosan mutatkozó hiányok megszüntetése végett a következő intézkedéseket teszi.

a., Azon szomorú tapasztalatból ki indulva, hogy egy némely iskolában a kánonszerű egyház látogatás alkalmával csak szórványosan vannak jelen a növendékek a legkomolyabban felhívja közgyűlés, mindazon egyházak presbitériumait, a hol ez a sajnálatra méltó tünet ez évben is nagyobb mérvben mutatkozott; jelesül: bályoki G. petri, bagaméri (kisseb fiu iskola) szentjobbi, kólyi, éradonyi és ujlétai egyházak presbitériumait, miszerint ezen baj orvoslására minden hatalmukban levő törvényes eszközt használjanak fel, s amennyiben e tekintetben az egyházi előljáróságoknak, a kényszer eszközök alkalmazása nem áll rendelkezésükre, a községi előljárósággal szemben igyekezzenek minden törvényes módon oda hatni, hogy a törvény által előírt s a megyei közigazgatási bizottság által az utóbbi időkben nagyon is komolyan sürgetett kötelelességeiknek, a rendes iskoláztatás keresztül vitele tekintetében, elvalahára eleget tegyenek.

b., A hegyközszentimrei fitanitót kinek iskolája a múlt évben nem elegendő most pedig alig elegendő volt a legkomolyabban figyelmezteti közgyűlés, hogy hivatalos köteleességét pontosan teljesítse s az iskolájában ismételt tapasztalt hiányokat teljes erővel és odaadással helyre hozni törekedjék ellenkező esetben a fegyelmi eljárás hivatalból meg fog ellene indítani.

8 sz. Dr. Babós János egyh. m. világi főjegyző bejelenti ezen tisztségről való lemondását s kéri lemondásának elfogadását.

Közgyűlés tekintettel arra hogy az egyházak bizalma Dr. Babós János urat egyházme gyénkben új munka térére hívta el, a lemondást elfogadja s főjegyzői állásában ki fejtett buzgó tevékenységéért elismerését jegyzőkönyvileg-is kifejezi.

9. sz. A Dr. Babós János ur lemondása folytán az egyh. megyei világi főjegyzői tisztség megüresedvén :

Közgyűlést ezen állás betöltése végett a választást elrendeli s a szavazat levelek beadására határidőül f. évi Decz. 1-ét kitüzi. A szavazat levelek az esperesi hivatalhoz küldendők.

A szavazat levelek felbontására bizottsági tagokul: Nagyt. Marjay Péter esperes ur elnöklése mellett: Fráter Zoltán v. tanács bíró, Veres István diószegi és könyves Tóth Sámuel álmosdi lelkész urakat megválasztja, felhatalmazván bizottságot, hogy azon esetben, ha az első szavazásnál általános szótöbbséget senki sem nyerne, a törvény rendelkezései szerint újabb választást rendelhessen el.

10. sz. Esperes jelenti miszerint éradonyi lelkészé Laczák Dezső atyánkfia szabályszerűen megválasztatott s hivatalát elfoglalta s kéri nevezett lelkész megerősítését és bekebelezését.

Közgyűlés Laczák Dezső éradonyi lelkészt készséggel erősíti meg hivatalába s igtatja egyházmegyénk lelkészeinek sorába, kötelezván úgy őt mint választó egyházat a bekebelezési díjnak egyházmegyénk pénztárába leendő pontos befizetésére.

11. sz. Esperes jelenti miszerint az érolaszi lelkészé szabályszerűen megválasztott s esperesileg megerősített Dajka István atyánkfia hivatalát immár elfoglalta s kéri nevezett lelkésznek közgyűlés általi megerősítését és bekebelezését.

Közgyűlés Dajka István érolaszi lelkészt hivatalában megerősíti s szeretettel iktatja egyházmegyénk lelkészi karának sorában, kötelezván úgy választó egyházat, mint megválasztott lelkészt a bekebelezési díjnak pontos befizetésére.

12. sz. Esperes jelenti miszerint a székelyhidi egyház Szabó Zoltán atyánkfiát szabályszerűen megválasztotta lelkészül ki is esperesi megerősítés folytán hivatalát el foglalta, kéri esperes nevezett lelkésznek közgyűlés általi megerősítését és bekebelezését.

Közgyűlés Szabó Zoltán székelyhidi lelkészt hivatalában megerősítvén, szeretettel iktatja egyházmegyénk lelkészeinek sorába. Utasítja egyben közgyűlés, úgy a választó egyházat, mint megválasztott lelkészt, a bekebelezési díjak pontos befizetésére.

13. sz. A b.-diószegi egyháztanács jelenti miszerint a halom utczai iskola tanítójául Tóth Miklós okleveles tanító jelöltet választotta meg s kéri a választás megerősítését.

Közgyűlés a választást helyben hagyja Tóth Miklós megválasztott tanítót állásában megerősíti s egyházmegyénk tanítói karába iktatja, kötelezvéen úgy őt mint választó egyházat a bekebelezési díjnak pontos befizetésére.

14. sz. A b.-diószegi egyháztanács jelenti miszerint a Kossuth-utczaí ujanon felállított I oszt. fiúiskola tanítójául Ungvári Károly okleveles tanítójelöltet megválasztotta s kéri a választás megerősítését.

Közgyűlés a választást helyben hagyja, Ungvári Károly megválasztott tanítót állásában megerősíti s egyházmegyénk tanítói karába iktatja, kötelezvéen úgy választó egyházat mint megválasztott tanítót a szokásos bekebelezési díjnak pontos befizetésére.

15. sz. Az ujlétai egyháztanács jelenti miszerint tanítónőül Szenrdei Szabó Mária okleveles tanítónőt megválasztotta s kéri a választás megerősítését.

Közgyűlés a választást helyben hagyja, Szendrei Szabó Mária tanítónőt állásában megerősíti, s egyházmegyénk tanítói karába igtatja, kötelezván ugy őt, mint választó egyházat, a bekelezési díjnak egyházmegyei pénztárba leendő pontos befizetésére.

16. sz. A kokadi egyháztanács jelenti, miszerint tanítóul Walner Ferencz okleveles tanítót választotta meg s kéri a választás megerősítését.

Közgyűlés a választást helyben hagyja s Walner Ferencz megválasztott tanítót állásában megerősíti s egyházmegyénk tanítói karába igtatja, kötelezván ugy őt mint választó egyházat a bekelezési díjnak pontos befizetésére.

17. sz. A csokalyi egyház jelenti miszerint tanítóul Tarcsi Sándor okleveles tanítót választotta meg s kéri a választás megerősítését.

Közgyűlés a választást helyben hagyja, Tarcsi Sándor megválasztott tanítót állásában megerősíti s egyházmegyénk tanítói karába igtatja, kötelezván ugy választó egyházat mint megválasztott tanítót a bekelezési díjnak egyházmegyénk pénztárába leendő pontos befizetésére.

18. sz. A nagylétai egyház jelenti miszerint az egyháztanács 1908. jul. 26-án tartott gyűlésében kántor tanítóul Szilágyi István okleveles tanító választatott meg s kéri a választás megerősítését.

Közgyűlés a választást helyben hagyja Szilágyi István megválasztott tanítót állásában megerősíti s egyházmegyénk tanítói karába igtatja, kötelezván ugy választó egyházat, mint megválasztott tanítót a szokásos bekelezési díjnak egyházmegyénk pénztárába leendő pontos befizetésére.

19. sz. Egyház kerületünk 1898-433 sz. rendeletéhez képest a hivatalos eskü letételére jelentkeztek: Szendrei Szabó Mária ujlétai tanítónő, Wallner Ferencz kokadi, Tarcsi Sándor csokalyi, Tóth Miklós és Ungvári Károly b.-diószegi tanítók.

Nevezettek a közgyűlés színe előtt a hivatalos esküt letévén, részükre az eskü tételre vonatkozó bizonyítvány esperes és főjegyző által kiadatni rendeltetik.

20. szám. Az Egyházmegyei Lelkész-értekezlet jegyzőkönyvének 2-ik pontjában bejelenti, hogy az „Országos Református Lelkész-Egyesület“ legutóbbi budapesti nagygyűlésén egyházmegyénk lelkész-egyesületének képviselőjében Marjay Péter esperes-elnök és Veress István jegyző vettek részt. A jelentés részletesen beszámol a nagygyűlés lefolyásáról és az azon tárgyalt s megvitatott nagyfontosságú ügyekről, a melyek felölelték az egyház társadalmi közéletét és a lelkészi testület érdekeit mozgató összes napirenden lévő nagy kérdéseket; ismereti a legújabbán létesült „Evangyéliomi Szövetség alakuló gyűlését és annak lefolyását, a mely szövetség a mai reactionarius irányzattal szemben, a szabadelvű felfogásnak és a haladásnak minden barátját felekezeti különbség nélkül a nagy közös munkára és a nagy közös célra egyesíteni óhajtván, az „Országos Vallás-Egyenlőségi Szövetség“ nevét és címét vette fel.

Közgyűlésünk a jelentést helyeslő elismeréssel veszi tudomásul.

21. sz. Az Egyházmegyei Lelkész-értekezlet jegyzőkönyvének 2-ik pontja tárgyalásánál felszólal Dobozy Kálmán egyházmegyei világi tanácsbíró és történelmi s egyházjogi érvekben gazdag, magvas fejtegetés során lendületes szavakban kél ki a vegyes házasságok tárgyában kibocsátott „Ne temere“ kezdetű pápai encyclica ellen és rendre felmutatva annak ugy állami törvényeink, mint a hitfelekezetek közötti békesség és viszonzosság ellen irányuló sérelmes rendelkezéseit: indítványozza, hogy Egyházmegyei Közgyűlésünk intézzen felterjesztést az Egyházkerületi Közgyűléshez a nevezett pápai encyclica ellen.

Közgyűlésünk teljes mértékben azonosítja magát a felszólaló tanácsbíró nézetével és álláspontjával; a maga részéről is féltő aggodalommal szemléli a felekezeti viszonyok megbontását célzó törekvéseket s méltó megütközéssel ítéli el a pápaságnak vakmerő beavatkozását állami és egyházi ügyeinkbe; teljes bizodalommal elvárja államkormányunktól, — a mely még magyar reform. egyházunk törvényhozó testületétől is megkivánta, hogy egyházi törvényeinket hozza összhangzásba a gyermekek vallásos nevelésére vonatkozólag megállapított állami törvényekkel (lásd az Egyházi törvények Függelékének E) mellékletét 227 lap), — hogy méltó önérzettel s kellő erélylyel fogja visszautasítani és hatályon kívül helyezni egy idegen hatalomnak állami törvényhozásunk, a hazai felekezetek közötti békés viszonyosság, nem különben a családi élet tisztessége, erkölcsi és jogi alapja ellen intézett merész támadását. Epen ezért Közgyűlésünk, elfogadva Dobozy Kálmán tanácsbíró indítványát, tiszteletteljes felterjesztésében kéri az Egyházkerületi Közgyűlést, hogy Egyetemes Konventünk útján a „Ne temere“ kezdetű pápai encyclica visszavonását és érvénytelenítését illetékes helyen szorgalmazni és kieszközölni méltóztassék.

22. sz. Az egyházmegyei Lelkész-Egyesület jegyzőkönyvének 3-ik pontjában, rámutatva ama tarthatatlan helyzetre és kínos zavarokra, a melyeket az adócsökkentési segélyeknek a konvent általi visszatartása az egyes gyülekezetekben előidézett, kéri Egyházmegyei Közgyűlésünket, hogy az Egyházkerületi Közgyűléshez teendő felterjesztésében sürgesse meg a megállapított adócsökkentési segélyeknek kiutalását.

Közgyűlésünk minden tekintetben méltányolja és átérzi az Egyházmegyei Lelkész-Egyesület aggodalmait, mivel a maga részéről is sajnosan tapasztalja a várakozásukban csalódott

gyülekezetek nehéz helyzetét, a melyek éppen az adócsökkentési segély megnyerése reményében fogadták el az Egyházi törvényekben megállapított új adókulcsot. És a midőn ez utóbbi az adósegély elmaradása következtében az egyház közszükségleteit fedezni képes nem lévén, a régi adókulcs visszaállítása parancsoló szükség gyanánt jelentkezik, ez a legnagyobb nehézségekbe ütközik hivatásunk körében, a kikben ez a körülmény még a zsinati törvényeink iránti tiszteletet és bizodalmat is megrendítéssel fenyegeti, az egyházi administráció békés és zavartalan menetét pedig jóformán lehetlenné teszi. Eppen ezért Közgyűlésünk tiszteletteljes felterjesztést intéz az Egyházkerületi Közgyűléshez, hogy az Egyetemes Konventnél az egyes egyházközségek részére megállapított adócsökkentési segélyeknek teljes összegükben leendő sürgős kiutalványozását kieszközölni méltóztassék.

23. sz. Az Egyházmegyei Lelkész-Egyesület jegyzőkönyvének 4-ik pontjában jelenti, hogy egyházmegyénk az adócsökkentési alapból az egyházmegyei közigazgatás céljaira a következő segélyeket nyerte. Esperes illetménye czimén 1500 korona, az egyházmegyei közigazgatás részére 1000 korona, ezeken kívül a lélekszám arányában még körülbelől 740 koronát fog kapni egyházmegyénk. Az Egyházmegyei Lelkész-Egyesület a fentjelzett közigazgatási segély mikénti felhasználására és beosztására nézve a következő javaslatot terjeszti fel Egyházmegyei Közgyűlésünkhöz. — A közigazgatás céljaira nyert államsegély következtében a kebelbeli egyes egyházaktól egyházmegyei közigazgatási költségek czimén eddigelé szedett járulékok már a folyó 1908. évre 50%-kal lejjebb szállíttatnak, a jelen évre esetleg teljesen befizetett járulékok felelő része az illető egyházak javára a jövő évre tudandó be. Az esperes részére az egyházmegyei házisegély pénztárból eddigelé folyósított 1000 korona tiszteletdíj az államsegélyből nyert 1500 korona illetmény mellett is a jövőben is megadatik azon szempontból, hogy az esperesnek

a jelenlegi körülmények között felette súlyos, minden idejét igénybe vevő, felelősségteljes munkássága ily módon az egyházmegye részéről is némiképen méltányolva legyen; ezzel szemben felujtattik azon régebbi egyházmegyei határozat, hogy az esperes káplán-tartásra köteleztetik. Ez államsegélyből fenmaradó további 1740 korona, ugyszintén az 50%-ra mérsékelt egyházmegyei közigazgatási járulékoknak mintegy 800 koronára tehető összege, tehát együtt mintegy 2540 korona összeg, — méltánylandó az egyházmegye egyes tisztviselőinek és megbizottainak fáradságos és gyakran költségekkel járó munkáját, — következőképen használtatik fel, illetve osztatik be. Egyházi főjegyzőnek 200 korona; egyházi aljegyzőnek 50 korona; tanügyi bizottság elnökének 100 korona; országos gyám- és nyugdíj intézeti pénztárnoknak 100 korona; házisegély-pénztárnoknak 100 korona. A napidíjak következőleg állapittatnak meg. Az esperes napidíjat nem szed, csakis a lelkészválasztások alkalmával kap, ellenben fuvardíjat minden hivatalos kiszállása alkalmával a közigazgatási segély alap terhére felszámíthatja. A tanácsbírák és az esperes által kiküldött lelkészek (dékánok) canonica visitatio alkalmával 10—10 korona; a tanügyi bizottság tagjai a bizottsági gyűlések alkalmával 6—6 korona; a tanító-képviselők egyházmegyei gyűlések alkalmával 4—4 korona; a lelkészi és tanítói dékánok téli iskola-látogatás alkalmával 4—4 korona; a tanácsbírói értekezlet tagjai gyűlések idején 10—10 korona napidíjat kapnak. Ezenkívül a körüli számvevők 20—20 korona; az egyházmegyei számvevő szintén 20 korona évi tiszteletdíjat kapnak. Végül a közigazgatási segélyalap fogja ezután fedezni a parochialis könyvtár czimén az egyes egyházakra kirótt évi díjakat, ugyszintén az egyházmegyei jegyzőkönyvek árában az egyházközségektől eddig szedett 4 koronás évi díjakat.

Közgyűlésünk az Egyházmegyei Lelkész-Egyesület által előterjesztett, a közigazgatási államsegély felhasználására és beosztására vonatkozó ezen javaslatott minden részletében elfogadja, magáévá teszi és határozot erejére emeli.

24. sz. Az egyházmegyei Lelkész-Egyesület jegyzőkönyvének 5-ik pontjában jelenti, hogy egyházmegyénkhez az 1500 korona rendes államsegély leérkezett és annak felosztására nézve következő javaslatot tejjerszi elő. A gyámolda részére az 1070 korona rendes évi járulék: kiutaltatik, azonkívül a monos-petrii egyház 230 korona, a vedres-ábrányi egyház 100 korona; K. Szabó József vedresábrányi lelkész 100 korona segélyben részesítettik

Közgyűlésünk az előterjesztést elfogadja és a felosztásra tett javaslatott határozat erejére emeli.

25. sz. Az Egyházmegyei Lelkész-Egyesület jegyzőkönyvének 6-ik pontjában bejelenti, hogy az egyházmegyei lelkészi könyvtárt az e célra kiküldött bizottságtól Veress István b.-diószegi lelkész, egyházmegyei könyvtárnok immár átvette; egyszersmind jelenti, hogy a könyvtár-alap készpénz-vagyona jelenleg 1236 korona, míg a kintlevő hátralékok összege 511 korona. Javaslatba hozza, hogy az eddigi hátralékok mielőbb behajtassanak, azonban az elhalt, valamint az egyházmegyénkből eltávozott lelkészek hátralékai töröltessenek. Javasolja továbbá, hogy az egyházmegyei lelkészi könyvtár javára tagsági díjak az 1909-ik évi január 1-től kezdve további intézkedésig ne szedessenek; a könyvtárnok által új könyvjegyzék készíttessék. Javasolja végül, hogy a könyvtárnok tiszteletdíja évi 50 koronában állapíttassék meg a könyvtár alap terhére; míg az „Országos Reform. Lelkész-Egyesület“ évi nagygyűléseire az Egyházmegyei Lelkész-Egyesület részéről kiküldendő két képviselő (elnök vagy alelnök és jegyző) részére utazási költség és napidíj címén egyenként 50—50 korona az egyházmegyei házisegély-pénztárból utalványoztassék ki.

Közgyűlésünk az Egyházmegyei Lelkész-Egyesület ezen jelentését tudomásul veszi; előterjesztett javaslatait pedig elfogadja és azokat egyházmegyei határozattá emeli.

26. sz. Az Egyházmegyei Lelkész-Egyesület jegyzőkönyvének 7-ik pontjában jelenti, hogy az egyházmegyei levéltár néhai Nagy István nyug. esperes ur halála után

Hegyköz-Szent-Imréről ideiglenesen átszállított Bihar-Diószegre. Javasolja, hogy a levéltár szállíttassék át illetékes helyére, Nagy-Létára az esperesi hivatalhoz; Esperes ur pedig bizassék meg azzal, hogy általa kiválasztandó, arra alkalmas egyén által bizonyos tiszteletdíj mellett az egyházmegyei levéltárt idői sorrendben minél előbb rendeztesse.

Közgyülésünk a jelentést tudomásul veszi; az előterjesztett javaslatokat pedig elfogadja s azokat egyházmegyei határozatképen kimondja.

57. sz. Olvastatott az egyházmegyei lelkészi gyám és nyugdíj intézett 1908. okt. 4-ik napján Székelyhidon tartott közgyűléseinek jegyzőkönyvéből a 2-ik szám, a mint következik:

„Végh József gyámintézeti pénztárnok jelenti, miszerint az új végrehajtási törvény hatása alatt felmondott tőkék nagymérvű befizetése s takarékpénztári kezelés folytán kevesebb jövedelmezése miatt egy részről, másrészről pedig gyámintézetünk kötelékébe tartozó lelkésztársaink elhalálózása folytán a segélyre jogosultak számának nagymérvű szaporodása miatt, gyámintézetünk anyagi helyzete annyira megrendült, hogy a rendes bevételekből az évi segélyezéseket, az eddigi összegekben nem képes teljesíteni, a gyümölcsöző tőkék csonkítása pedig — mely uton a hiányt pótolni lehetne — a gyámintézett végleges romlását vonná maga után. Gyámintézetünket a katasztrófától csak is úgy látja megmenthetőnek, ha az eddigi évi segély összegek fokozatosan alább szállíttatnak és pedig oly módon, hogy:

a., Az 540 k. évi segélyben részesültek évi segélye 400 koronára;

b., a 400 k. évi segélyben részesültek évi segélye 300 k-ra;

c., a 300 k. évi segélyben részesültek évi segélye 250 koronára szállíttatik le, gyámintézetünk anyagi helyzetének javulásáig, a mikor is az eddigi alapszabály szerinti összegek ismét folyósíttatnának.

A régi gyámintézet tagjainak évi segélye érintetlenül hagyatik.

Kéri pénztárnok gyámintézeti közgyűlést e javaslat

mérlegelésére s általában gyámintézetünk anyagi helyzetének biztosítására irányuló határozat hozatalra.

Gyámintézeti közgyűlés, gyámintézetünk anyagi helyzetének válságos voltát teljesen ismerve, meghajlik a körülmények kényszerítő hatalma előtt s pénztárnok javaslatát elfogadva, a gyámdijasok segélyét a fent jelzett arányban ideiglenesen leszállítja és ezen határozatát tudomásul vétel és megerősítés végett egyházmegyei közgyűléshez felterjesztetni rendeli.

Egyházmegyei közgyűlés fenti határozatot helyben hagyja és megerősíti.

28. sz. Egyházmegyénk tanügyi bizottsága f. évi jul. 24-én Székelyhidon tartott gyűlése jegyzőkönyvének 1-ső száma alatt, azon szomorú tapasztalat folytán miszerint egyházmegyénk iskolai a szükséges taneszközökkel még ma sincsennek ellátva, szemelött tartott azon sajnálatos körülményt is miszerint egyházainknak az illetékes tanügyi hatósághoz a taneszközök adományozásáért felterjesztett kérvényei legtöbb esetben sikertelenek maradtak: arra kéri egyházmegyei közgyűlést, hogy az ügyben intézen kérelmet a vallás és közoktatásügyi miniszter urhoz.

Egyházmegyénk e tárgyban már 1907. évi tavaszi közgyűlésének 20 sz. d., pontja alatt intézkedett, utasítván az egyházak lelkészeit és presbiteriumait, hogy a hiányzó tan szerek ingyenes megküldéséért, Biharvármegye közigazgatási bizottságához, sikertelenség esetén pedig Nagyt. esperes ur pártoló közbejöttével az országos tanszermuzeumhoz folyamodjanak. Ujabb intézkedésnek vagy az egyházmegye nevében a vallás és közoktatásügyi miniszter urhoz felterjesztendő kérvényezésnek, annyival kevésbé látja szükségét közgyűlés, mert a felterjesztett kérvények, mindenkor a kérvényező egyház speciális helyzetének figyelembe vételével bíraltatnak el; s annak megfelelőleg adatnak az ingyen tanszerek és a minisztériumhoz kellő okmányo-

lással felterjesztett kérvények, rendszerint kedvezőleg intéztetnek el.

Tájékoztatásul megjegyzi közgyűlés, hogy az e tárgyban kérvények mindenkor jul. hó első felében terjesztendők fel és a kérvényekhez a., a meglevő tanszerek kimutatása két példányban; b., a hiányzó tanszerek kimutatása két példányban és végül községi bizonyítvány az egyház vagyoni állapotáról mellékelendő.

29. sz. Tanügyi bizottság, jegyzőkönyvének 3-ik száma alatt „tekintettel azon körülményre, miszerint az ez előtt 30 esztendővel kiadott tanterv a legtöbb iskolában ma már hiányzik, a mire pedig különösen fiatal tanítónak naponta szüksége van; tekintettel azon körülményre, hogy a szükséges vezérkönyvek beszerezve sok helyen még ma sincsenek:“ arra kéri egyházmegyei közgyűlést miszerint ezeknek haladéktalan beszerzését elrendelni méltóztassék.

Közgyűlés tekintettel arra, hogy a népiskolai tanterv, ez idő szerint revízió alatt áll, nem látja szükségét a régi tanterv beszerzésének a vezérkönyveket illetőleg azonban, készséggel teljesíti tanügyi bizottság kérését, és azoknak beszerzését minden iskola fentartó egyházra nézve kötelezőleg elrendeli.

30. sz. A nagyváradi reform. tanítónőképző-intézet igazgató-tanácsa 1908. Augusztus 4-én 5 és 6 jkőnyvi sz. a. hozott végzéseivel beterjeszti az intézet 1907 évi s jóváhagyott számadását, melyszerint volt a tanítónőképzőnél bevétel 17334 K. 71 f. kiadás 13927 K. 81 f. maradvány 3406 K. 90 f. az internátusnál bevétel 45161 K. 32 f. kiadás 17045 k. 62 f. maradvány 28115 k. 70 f. beterjeszti az intézet 1908-9 tanévi s jóváhagyott költségvetését, mely szerint szükséglet 31530 kor. fedezet 33533 K. 44 f. előirányzott maradvány 2003 K. 44 f.

Közgyűlésünk úgy a számadást, mint a költségvetést tudomásul veszi és jóváhagyja.

31. sz. A nagyváradi reform. tanítóképző-intézet

igazgató tanácsa pártolás végett beterjeszti 1908. augusztus 4-én 9 jkönyvi sz. a. hozott azon határozatát, hogy az egyházkerületi közgyűlés, mint az intézetnek egyik főfenntartója, kéressék fel az eddigi 3600 korona évi segélynek valamely összeggel leendő felemelésére, mivel az intézet örvendetes fejlődése mindig újabb és újabb építkezéseket és berendezéseket tesz szükségessé, a melyek fokozottabb anyagi áldozatokat kívánnak s hova tovább kimerítik az intézet jövedelmi forrásait.

Közgyűlésünk a kérelmet a maga részéről is teljesen indokoltnak látván, a legmelegebb ajánlattal, kedvező meghalgattatás reményével terjeszti fel az egyházkerületi Közgyűlésre.

32. sz. A nagyváradai ref. tanítónőképző-intézet igazgató-tanácsa 1908. Augusztus 4-én 10 jkönyvi sz. a. hozott határozatában azon óhajításának ad kifejezést, hogy az egyházkerületi közgyűlés hozzon kötelező szabályokat arra nézve, hogy egyházkerületünk egyházai közül azok, a melyek még mindezideig tartózkodnak a nőtanítók alkalmazásától, bizonyos megállapított számban kötelesek legyenek nőtanítói állásokat is szervezni, hogy ilyképen az egyházkerületünk tanítónőképezdeiből kikerült okleveles tanítónők megmentessenek az állás és kenyérkereset nélkül maradásnak veszélyeitől. Ezen indítványhoz csatlakozásra, pártoló határozat hozatalára kéri egyházmegyei közgyűlésünket.

Közgyűlésünk az indítványhoz oly értelemben, hogy nőtanítók alkalmazása, habár megállapított számban is, kötelező szabályrendeletben kimondassék, nem járulhat hozzá, mivel ez az iskola-fenntartó egyházak szabad választási jogát korlátozná s a helyi viszonyok elbírálását és mérlegelését is meggátolni; hanem a maga részéről melegen ajánlja és indítványozza határozatilag leendő kimondását annak, hogy kebelbeli egyházaink az üresedésbe jövő nőtanítói állások betöltésénél a tiszántuli egyházkerület tanítónőképezdeiből kibocsátott okleveles tanítónőket alkalmazzanak.

33. sz. A nagyváradai reform. Tanítónőképző-intézet igazgató-tanácsa 1908. Szeptember 2-án 2 jkönyvi sz. a. hozott határozatában bejelenti, hogy a betöltendő helyettes tanáritanszékre 6 pályázó közül Varga Dezső okleveles tanár, székely-udvarhelyi helyettes tanárt választotta meg.

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi és a választást jóváhagyja.

34. sz. Egyházmegyei közgyűlésünknek 1907. évi Május 1-én 22 jkönyvi sz. a. hozott határozatából kifolyólag Rátz Lajos micskei lelkész beterjeszti jelentését a Magyar-Aszfalt r. t. felső dernai gyártelepén lakó református hivek vallási és tanügyi állapotáról. Ezzel kapcsolatban előterjesztetik a Magyar-Aszfalt r. t. igazgatóságának azon nyilatkozata, mely szerint a tatarosi bányatelepen felállítani tervezett ref. missziói lelkészi kör szervezéséhez a legmesszebb menő anyagi támogatását készséggel felajánlja azon esetben, ha a közeli felső dernai bányatelep ref. vallásu hivei is lelki gondozás végett átengedettnek a tatarosi misszióknak. A két bányatelepnek ezen egyesítését illetőleg Felső-Dernának Tataroshoz leendő csatolását a bihari egyházmegye is a legmelegebben ajánlja, azon magassabb szempontból, hogy ezáltal ezen nemzetiségi és vallási tekintetben felette veszélyeztetett helyeken reform. vallási hiveink könnyebben gondozhatók s a magyarságnak és szent egyházunknak eredményesebben megtarthatók lesznek.

Közgyűlésünk áthatva a reform. vallásu hiveink nemzeti és vallási megtartásának szempontjából reá háruló nagy felelősség tudatától; Tekintetbe véve, hogy a felső-dernai gyártelep a tatarosi gyártelepről könnyebben megközelíthető és sikeresebben gondozható, mint a messzebb fekvő s kedvezőtlenebb közlekedési viszonyokkal bíró Micskéről; megállapítva azon körülményt, hogy a micskei lelkészi állomás Felső-Derna esetleges elvonása folytán javadalmi veszteséget nem szenved: a Magyar-Aszfalt r. t. kedvező ajánlatát elfogadja és beleegyezé-

sét adja arra nézve, hogy a felső-dernai reform. vallásu hivek lelki gondozás végett átadassanak a Tataroson szervezendő missziói lelkészi körnek. Egyben azonban közgyűlésünk határozati-
lag kimondja, hogy Felső-Dernát ezután is, továbbra is az érmelléki egyházmegye területéhez tartozónak tartja és reá vonatkozó jogait fen-
tartja azzal, hogy azon esetben, ha Felső-Der-
nán idővel önálló missziói kör szerveztetnék
ez egyházmegyénk kötelékéhez fog tartozni s
mint ilyen visszacsatoltatni. Ezen jogfentartásra
való hivatkozással közgyűlésünk kötelességévé
teszi a tatarosi missziói kör lelkészének, hogy
évenként egyszer terjessze be jelentését egyház-
megyei közgyűlésünkhöz a felső-dernai gyártelep
vallási és tanügyi állapotáról. Ezen határozat
megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlésre
felterjesztetik, tudomásul vétel végett pedig a
bihari egyházmegyéhez áttétetik.

35. sz. A felső-dernai gyártelep ügyével kapcsola-
tosan több rendbeli felszólalás során kérdésbe tétetik,
hogy a Felső-Dernához közzel eső s jelenleg Pokloste-
lekhez tartozó szórványszerű fiókegyházak (Köves-Egyháza
Kis-Tótfalu. Sástelek, stb.) a felső-dernai gyárteleppel
együtt a tatarosi missziói körnek átadassanak-é avagy
továbbra is meghagyassanak poklosteleki anyaegyház gon-
dozása alatt?

Közgyűlésünk e tárgyban Rátz Lajos mics-
kei, Kiss Sándor poklosteleki, K. Szabó József
vedres-ábrányi és Veress István b. diószegi
lelkészekből alakított négy-tagu bizottságot küld
ki, azon megbizással, hogy a fentjelzett fiók-
egyházak és szórványok ügyét s helyzetét tegyék
tanulmány tárgyává és azoknak hová csatolá-
sára nézve terjesszék be javaslatukat a jövő
évi tavaszi egyházmegyei közgyűlésre.

36. sz. A Budapesten megalakult „Bethlen Gábor
kör,” a mely a budapesti különböző főiskolákra kerülő

protestáns hitü ifjuság valláserkölcsi nevelését előmozdítani, hitéletét ápolni, vallásos öntudatát és hitbeli összetartását erősíteni törekszik; azonkívül a Betlen-Otthon megalapítása által a szegénysorsu protestáns ifjakat a létfeltétel legszükségesebb eszközeivel ellátni s tanulmányaik folytathatása céljából anyagilag is segíteni kívánja, a mely egyesület ilyképen a fővárosban a többi hitfelekezetek által létesített hasonczélú nagyszabásu intézmények mellett a protestantismus szempontjából kiáltó szükségét pótol s valósággal vallásos missziót teljesít: Egyházmegyénkhez intézett kérő szózatában anyagi támogatást kér.

Közgyűlésünk a nemes czélokot munkáló s fontos hivatást betöltő egyesület részére az egyházmegyei házisegély-pénztárból egyszer s mindenkorra szólólag 100 (Egyszáz) korona segélyösszeget szavaz meg.

37. sz. A székelyhidi ref. egyháztanács Kovács József egyházfinak 1 köből és 1 véka rozsott, a melyről számolni nem tudott, elengedvén, Orbán Sándor és társai e határozat megváltoztatása iránt felebbeztek.

Az egyházmegyei közgyűlés a székelyhidi ref. egyháztanács határozatának megváltoztatásával, Kovács József székelyhidi lakost kötelezi hogy 1 köből és 1 véka rozsot, a melyről elszámolni nem tudott, a székelyhidi ref. egyháznak térítsen meg.

38. sz. Az asszonyvásári ref. egyház leány iskolát építvén, azt a kérelmet terjeszti elő, hogy az egyház tulajdonában levő alapítványi pénzeket kölcsön vehesse és az iskola építési költségeire fordithassa.

A közgyűlés az engedélyt megadja, oly feltétellel azonban, hogy tartozik az egyház az alapítványi pénzekről kötelezvényt adni és a kölcsönvet összeget az alapoknak 10 évi egyenlő részletben visszafizetni.

39. sz. A poklosteleki ref. egyház engedelmet kér arra, hogy temploma javítására az egyházi magtári alapból

700 koronát 6 % kamatozás mellett kölcsön vehessen, és azt az összeget a magtár-alapnak három év alatt fizethesse vissza.

Az engedély megadatik, oly kikötéssel, hogy a 700 k. kölcsönről az egyház kötelezvényt tartozik adni a magtár alapnak, a mely szerint a 700 koronát 6 % kamattal 3 év alatt visszafizeti.

40. sz. A szentjőbbi ref. egyház azt a kérelmet terjeszti elő, hogy a tanítói javadalmazást képező rozzant föld pinczét, a melyet fedezet híjján kijavítani nem tud, s a melyet most használni nem lehet, a tanító beleegyezésével eladhassa, és a befolyó vételárat a tanítói laknál egy kamara építésére fordíthassa.

A közgyűlés a pincze eladását és a befolyó vételárnak tanítói laknál építendő kamarába való befektetését nem ellenzi, azonban figyelmezteti az egyháztanácsot, hogy a pincze eladásáról való szerződést annak idejében jóváhagyás végett mutassa be.

41. sz. A micskei ref. egyház egy másik iskolát akarván felállítani az államsegély igénybe vétele mellett, e célból engedélyt kér arra, hogy egyházi és iskolai célokra szolgáló alapjait, melyeket részint néh. Miskolczy István, részint a feloszlott népbank adományozott, az iskola telek vételárába és az iskolaépület építésére fordíthassa és ugyan e célra két meglevő szőlő földjét eladhassa. Bemutatja egyuttal az iskola épület tervrajzát és költségvetését, melyek szerint az iskola felépítése 3792 koronába kerül, kéri ezek jóváhagyását.

Az egyházmegye a bemutatott tervrajzot és költségvetést jóváhagyja, a kérelemben elsorolt alapoknak az iskola építése költségeire való fordításába és a két darab szőlő eladásába beleegyeznek. Felhívja egyuttal az egyházközséget hogy úgy a megvett iskola telekre, mint az eladandó két darab szőlőföldre vonatkozó adásvévesi szerződéseket jóváhagyás végett terjessze be.

42. sz. A székelyhidi ref. egyház a lelkeszi lak átalakítási költségeire 4000 k. kölcsön felvételének engedélyezését kéri akként, hogy azt a hitelező intézetnek a hivekre kivetendő rendkívüli pótdóból három év alatt fizethesse vissza. Bemutatja a tervrajzot és költségvetést a szerződéssel együtt s kéri azok jóváhagyását.

A bemutatott tervrajzot és építési szerződést a közgyűlés jóváhagyja és beleegyezik, hogy az egyház az építési költségekre 4000 koronát kölcsön vehessen és ennek kifizetése céljából az egyházközségi tagokra három éven át rendkívüli adót vethessen.

43. sz. Az ér-adonyi egyháztanács bejelenti, hogy Takács Zsigmond gálos-petrii lelkész, mint az ér-adonyi egyháznak három hónapon át beszolgáló lelkésze, az azon időre eső lelkeszi fizetésnek öt megillető egy-hatod részét, mintegy 67 koronát, az ér-adonyi egyháznak ajánlódokozta az új iskola építésének javára.

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi és Takács Zsigmond gálos-petrii lelkésznek nemes cselekedetért jegyzőkönyvileg elismerését s köszönetét nyilvánítja.

44. sz. A szalacsi egyháztanács bejelenti, hogy a nyugdíjügyének rendezéséig szabadságolt Tóth Miklós kántortanító helyére az 1908-9-ik tanévre helyettes kántortanítóul ismét Faragó Ambrus okleveles tanítót alkalmazta; kéri ezen intézkedésének jóváhagyását és megerősítését.

Közgyűlésünk a gyűlés kezdetén elhangzott esperesi jelentés II. részében foglalt s épen a szalacsi nagyobb fiúiskola vezetője ellen intézett súlyos megróvás hatása alatt a szalacsi egyháztanács intézkedését nem hagyja jóvá s Faragó Ambrust helyettes kántortanítói minőségében nem erősíti meg, hanem, — miután a szalacsi lelkésznek a tárgyalás folyamán tett bejelentése szerint a Tóth Miklós kántortanító nyugdíjazási ügye immár végleges elintézést nyert s ilyképen a szalacsi kántor tanítói állomás megüresedett, —

utasítja a szalacsi egyházat hogy a megüresült állást szabályszerű pályázat hirdetés és rendes választás útján töltsé be.

45. sz. Az ér-köbölkuti egyháztanács bejelenti, hogy Végh Juliánna ottani lakos az egyháznak 100 koronát adományozot egy új keresztelő edény beszerzése céljára. Kéri, hogy az adományozónak az egyházmegye részéről köszönő irat küldessék.

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi és a szépczélú nemes adományra való tekintetből a köszönő irat kiadását elhatározza.

46. sz. Az ér-köbölkuti egyháztanács, utalással a helység-neveknek belügyminiszteri rendelettel történt megállapítására, kéri, hogy az egyház hivatalos neve gyanánt ezután Ér-Köbölkut fogadtassék el és mindenkor ez használtassék a régi Köbölkut név helyett

Közgyűlésünk a bejelentést és kérelmet tudomásul veszi s egyszersmind utal arra, hogy a köbölkuti egyház egyházmegyénk jegyzőkönyveiben már évek óta Er-Köbölkut néven szerepel, a minthogy a hivatalosan megállapított helységnevek kötelező használata az egyházi ügykezelés minden terén keresztül van vezetve.

47. sz. A bogoyoslói ref. egyháztanács, biharvármegye közigazgatási bizottsága által ismételtén utasítván arra, hogy most fentartott vegyes ellemi nép iskolája mellé egy másik iskolát állítson s tanítói állást szervezen; de maga egyháztanács is belátván azt, hogy a tanítóes gyermekek számának nagymérvű felszaporodása miatt a nevelés ügy vissza fejlődése nélkül a jelenlegi állapotot tovább fentartani nem lehet: elhatározta egy új tanterem építését és egy második tanítói állás szervezését. — Minthogy azonban az egyház vagyontalansága s a híveknek már ez idő szerint is nagymérvű megterhelhetése miatt — mely az újabb adó kivetést lehetetlené teszi — saját erején nem képes az építkezést foganatosítani, az egyháztanács és egyházközségi köz-

gyűlés egybehangzó határozatai alapján. a „Népiskolák tőkesegély alapjából óhajtja az építkezésre szükségelt 6000 koronát, 32 évre terjedő 1 1/2%-os törlesztésre felvenni s kéri egyházmegyét e tárgyban beterjesztett kérvényének, a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi közgyűléshez leendő pártoló felterjesztésére.

Egyházmegyei közgyűlés teljes mértékben méltányolván a bogoyoszlói egyháznak a tanügy fejlesztésére irányzott törekvését s ismervén egyszersmind az egyház korlátolt anyagi erejét, a kért 6000 korona Népiskolai tőke segélyre a legmelegebben ajánlja.

48. sz. Az éradonyi ref egyháztanács, rozzant iskolája és tanítói lakása helyett, új s a kor kívánalmainak megfelelő tantermet és tanítói lakást akarván építeni, beterjeszti az építkezésre vonatkozó tervrajzot és költségvetést, mely szerint az építkezés 10.066 kor. 09 fillérbe fogna kerülni. — Minthogy azonban az egyház teljesen vagyontalan s hivei legnagyobb részt szegény sorsu zsellérek és napszámosokból állanak, saját erejéből ily nagymérvű építkezést nem létesíthet, az egyháztanács és egyház községi közgyűlés egyező határozatával, a főtiszteletű Egyházkerület által létesített Népiskolai tőke segély alapból óhajt 10000 korona tőke segélyt felvenni, mely összegnek 1 és 1/2%-kal leendő pontos törlesztésére 32 évre magát elkötelezi s kéri egyháztanács egyházmegyei közgyűlést e tárgyban benyújtott kérvényének pártoló felterjesztésére.

Egyházmegyei közgyűlés jól ismeri az éradonyi egyház iskolája és tanítói lakának tarthatatlan voltát, belátja az építkezés elodázhatatlan szükségét és méltányolja az egyháznak erre irányzott törekvését; — de a beterjesztett költségvetést, egy 480 lelket számláló; teljesen vagyontalan egyházzal szemben tulmagnak találja és épen ezért a kért 10000 kor. segély helyet **6000 korona segélyre ajánlja**, s ezen összegnek a népiskolai tőke segély alapból az éradonyi egyház részére, már az 1908

évben leendő kiutalását egyh. megyei közgyűlés a maga részéről is tisztelettel kéri.

49. sz. A bogyoszlói ref. egyháztanács, régi elavult s már már lakhatatlanná vált papi lakása helyet, egy új papi lak építését határozta el, e célból tervrajzot és költségvetést készített, melyet egyházmegyéhez terjeszt és a mely szerint az építési költség 15904 kor. 17 fillérbe van megállapítva. Minthogy azonban az egyháznak sem vagyona, sem az építkezésre fordítható tőkéje nincs, hiveire pedig, különben is nagymérvben meg lévén terhelve, újabb adót az egyháztóli elidegenítés veszélye nélkül kivetni nem lehet: az egyháztanács és egyházközségi közgyűlés egyhangu határozata alapján, az egész építési összeget, vagyis 15904 kor. 17 fillért az országos ref. egyházi köz alapból 32 évi 1 és $\frac{1}{2}$ ‰-kos törlesztés kötelezettsége mellett, mint tőke segélyt óhajtja felvenni s kéri egyházmegyét e tárgyban beterjesztett kérvényének pártoló felterjesztésére.

Közgyűlés a beterjesztett tervrajzot egy falusi paplak igényein tulterjeszkedőnek, a költségvetést egy vagyontalan, kölcsönből építkező s más nemű építkezés költségeivel is terhelt egyházra nézve túl magasnak tartja ugyan: de mert elismeri a paplak renoválásának sőt újra építésének elodázhatatlanul szükséges voltát, a bogyoszlói egyházat 8000 azaz nyolczezer kor. tőkesegélyre melegen ajánlja.

50. sz. Olvastatott a kéczi ref. egyház tanács kérvénye melyben építkezésből származott adóságának törlesztésére az országos ref. egyházi közalapból 1400 kor. egyszersmindenkori segélyért folyamodik és ezen folyamodványának pártoló felterjesztését kéri.

Egyházmegyei közgyűlés ezen csekély népességű teljesen vagyontalan sőt adósággal terhelt s nemzetiség közzé ékeltségénél fogva missiót teljesítő egyházat, a kért segélyre a legmelegebben ajánlja.

Ref. s egyleti segélyért folyamodnak.

51. sz. A monospetrii leány egyház.

Egyházmegyénknek ez egyetlen leány egyházát mely a közelebbi években tűzvész folytán összes egyházi épületeit elvesztette s romjaiból csak most épült fel és a mely csekély népessége s nagy szegénységénél fogva a segélyre, — a mely nélkül fenn nem állhat — a legnagyobb mértékben rá van utalva, s arra valóban érdemes is közgyűlés a kért segélyre a legelső sorban és a legmelegebben ajánlja.

52. sz. Az apátkereszturi egyház.

Közgyűlés e csekély népességű, anyagi zavarokkal küzdő s nemzetiség közzé ékeltségénél fogva missiót teljesítő egyházat a kért segélyre a legmelegebben ajánlja.

53. sz. A kólyi egyház.

Közgyűlés ezen szegénysorsu, nagyobb részben teljesen vagyontalan hivekből álló egyházat, mely az utóbbi években teljesített nagyobb mérvű építkezéseiből származott adósságait saját erején törleszteni nem képes, — a kért segélyre a legmelegebben ajánlja.

54. sz. A szentjobbi egyház.

Közgyűlés ez igen csekély népességű, rendkívüli szegénysége miatt a segélyre sokszorosan ráutalt és arra valóban érdemes egyházat a segélyezésre legmelegebben ajánlja.

55. sz. A kéczi egyház.

Közgyűlés ez igen csekély népességű, teljesen vagyontalan, e mellet adóssággal terhelt s nemzetiségek közzé ékeltségénél fogva magyar nemzeti missiót teljesítő egyházat, a segélyezésre igen melegen ajánlja.

Rendkívüli állam segélyért folyamodott:

56. sz. Szebeni József kiskerekii tanító.

Közgyűlés kérvényezőt, csekély jövedelmére

nagyszámu családjára és teljes vagyontalanságára tekintve mint a segélyre valóban ráutalt és arra érdemes tanítót, a kért segélyre a legmelegebben ajánlja.

57. sz. A kétzi egyháztanács beterjeszti, a kétzi ref. egyház elemi iskola tanítójának módosított díjlevelét s kéri annak megerősítését.

Minthogy a beterjesztett módosított díjlevel az eredeti díjlevéltől több pontban eltér, és ezen eltéréseket a csatolt összehasonlító kimutatás kellőképen nem igazolja: Közgyűlés a díjlevelet vissza teszi egyháztanácsához azzal az utasítással, hogy azt kellően előkészítve és felszerelve, tavaszi közgyűlésünkhöz terjessze be.

58. sz. Az egyházkerületre felterjesztendő ügyek.

Közgyűlés által hitelesítették.

59 sz. A székelyhidi kaszinó választmányának azon lekötözö szivességéért, melyel helyiségeit közgyűlésünknék rendelkezésére bocsátani kegyeskedett:

Közgyűlés ez alkalommal is kifejezi hálás köszönetét.

60. sz. A jegyzőkönyv hitelesítésével; Fényes Endre egyh. m. gondnok, dr. Babós János v. tanácsbíró, Lengyel Pál k.-kerékii Szabó Zoltán székelyhidi lelkészek és Fazekas Imre egyh. m. főjegyző megbizottnak.

Az 1—19. 27—29. 47—60 számokat jegyzette Fazekas Imre egyh. főjegyző.

A 37—42 számokat jegyzette dr. Babós János v. főjegyző.

A 20—26. 30—36. 43—46. számokat jegyzette Balogh Ferencz egyh. aljegyző.

Hitelesítettett:

Székelyhidon Nov. 25 1908.

Fényes Endre,

egyh. m. gondnok.

Lengyel Pál

Szabó Zoltán

Dr. Babós János

Fazekas Imre

egyh. m. e. főjegyző.

Közigazgatási bírósági ügyek.

1. szám.

Jegyzőkönyv.

Felvétellett Székelyhidon az érmelléki ref. egyházmegye közigazgatási bíróságának 1908. okt. hó 6-ik napján tartott ülésében.

Jelen voltak:

Marjay Péter esperes, Fényes Endre egyházmegyei gondnok mint elnökök; Vecsey Sándor, Szatmáry Sándor, Fazekas Imre egyházi; Magyar Miklós dr. Babós János világi tanácsbírák, Dr. Várady Miklós egyházmegyei ügyész. — Előadó Magyar Miklós v. tanácsbíró. — Jegyzőkönyvvezető: Fazekas Imre egyházi t. bíró s egyh. m. főjegyző.

Fényes Endre egyházmegyei gondnok mint elnök tudomására hozza a bíróságnak, miszerint a bírósági eljárás tárgyát, az éradonyi egyház képviselőinek, Laczák Dezső lelkész és Tóth Lajos gondnoknak — Jakab József volt éradonyi jelenleg bogyoszlói lelkész ellen, az éradonyi lelkészi javadalomhoz tartozó földek 1908. évi aratási termése és a lelkészi jövedelem 28/365 részének vissza térítése iránt beadott kérvénye képezi.

Megállapítja elnök, hogy a bíróság tagjai határozatképes számban vannak jelen, valamint, hogy a szabályszerűen megidézett felek is, mindkét részről megjelentek. Felhívja elnök panaszlókat és panaszlottat nyilatkozat tételre az iránt, hogy nincs e valami kifogások a bíróság ellen s miután a felek mindkét részről kinyilatkoztatták, hogy kifogások egyáltalában nincs: az ülést megnyitván, felhívja előadót a tárgyalás alatt levő ügy részletes ismertetésére.

Magyary Miklós előadó az ügyet a következőkben ismerteti:

Az éradonyi ref. egyház képviselőjében Laczák Dezső lelkész és Tóth Lajos gondnok követelést támasztanak, Jakab József volt éradonyi, jelenleg bogyoszlói lelkész ellen, a lelkészi földek 1908. évi aratási terménye, vagyis 27 mázsa 49 ka buza I. II. és III. osztályu — és 9 mázsa 40 ka rozs tehát összesen 36 mázsa 89 ka aratási termény egész összege, és a lelkészi jövedelemnek a rendes időn túlélvezett 28/365 része vagyis 130 k. 20 f. visszatérítése iránt, azon okon mert Jakab József 1908. márcz. 27-én mondott le az éradonyi egyházban viselt lelkészi hivataláról s április 8-án el is távozott onnan, tehát azon évben mikor már adonyi lelkész nem volt, a lelkészi földekről nem is arathatott; a 130 k. 20 fillér túlélvezett jövedelemért pedig azon okon, mert Jakab József 1892. ápr. 24-én, foglalván el éradonyban lelkészi hivatalát s 1908 márcz. 27-én köszönnén le arról, nem töltötte ki az ápr. 24-ig terjedő esztendő s így márcz. 27-től ápr. 24-ig, vagyis 28 napról fizetést nem igényelhet.

Panaszos egyház kérésére Nagyt. esperes ur a fentjelzett termés biztosítása tekintetéből úgy intézkedett, hogy a termény, nagyobb bonyodalmak kikerülése s mindkét fél érdekeinek meg óvása szempontjából, közös ellenőrzés mellett, az egyház magtárába szállíttassék és a magtár pecséttel lezárassék. — Ez meg is történt. —

A tárgyalás folyamán, elnök felhívására:

Jakab József panaszolt lelkész előadja, hogy ő 1891. november havában lett ugyan éradonyi lelkészül megválasztva, de 1892. ápr. 24-ig mint segéd lelkész, illetve adminisztrátor működött éradonyban az özvegy lelkészné által díjazva; lelkészi hivatalát 1892 ápr. 24-én foglalta el, de abban az évben nem aratott és nem is arathatott, mert az egyházmegyében a legrégibb időktől, a legutóbbi lelkész választásig érvényben állt gyakorlat szerint az őszi vetés hozoma mindenkor az elhalt lelkész özvegyét — jelen esetben özv. Csécsi Imrénét — vagy az eltávozó lelkészt illette, s így az éradonyi lelkészi földek ez évi aratási terménye, — kárpótlásul azért, mert lelkészsége

első évében nem aratott, — természetesen őt, mint távozó lelkészeti illeti.

A mi a lelkészi jövedelemnek az éradonyi egyház által követelésbe helyezett 28 365 részét vagy is 130 k. 20 fillért illeti, kijelenti miszerint, nem hogy túlfizetést élvezett volna, de hátrányban levő fizetéséről is lemondott az egyház javára. — Egyéb iránt ha az egyház ezen követeléshez ragaszkodik, akkor ő is követel az egyháztól, az általa saját költségén létesített építkezések, javítások stb. fejében 160 koronát, amit más körülmények közt nem követelt volna, de ilyen eljárás után követelésbe helyez.

Laczák Dezső lelkész, az éradonyi egyház képviselőjében fentartja a teljes őszi vetés hozoma, valamint a túlélvezett lelkészi fizetés hányada — 130 k. 20 f. — iránti követelését.

A termény iránti igényt arra alapítja, mert Jakab József volt adonyi lelkésznek az 1892 évben — az egyházmegye 1887 évben hozott azon határozat alapján, hogy „ha a lelkész az egyházi év első felében hal meg, a kegyeleti év leendő a folyamatban levő esztendő“ — joga lett volna aratni, mert elődje, Csécsi Imre lelkész, 1891. évi szept. 7-án halt meg, tehát az egyházi év első felében s így a kegyeleti év 1892 ápr. 24-én megszűnt. És hogy Jakab József 1892. évben az éradonyi lelkészi földekről aratott, bizonyítani kívánja néh. Csécsi Imre leányának, Székely Sándorné Csécsi Etelkának egy írásbeli nyilatkozatával, melyben nevezett urnő kijelenti, miszerint ő, özv. édesanyjával Csécsi Imrénével 1892. ápr. 24-én éradonyból Székelyhidra át költöztén, többé sem ő, sem édesanyja özv. Csécsi Imréné nem mentek adonyba azért, hogy ott a lelkészi földeken arassanak vagy arattassanak s általában az 1892. évben semmiféle aratási terményt nem kapott onnan sem édes anyja sem a családnak bármely más tagja. — Kéri e tekintetben Székely Sándorné, Csécsi Etelka kihalgatását.

Az egyház ellen Jakab József által támasztott követelésre nézve kijelenti, hogy azt az egyháztanács nem fogadja el, részint azért mert Jakab József lelkész, az általa létesített kisebb építkezéseket az egyháztanács meg-

kérdése nélkül, legnagyobb részt az egyház anyagából saját kényelmére eszközölte, részint azért, mert az 1908. márcz. 27-én tartott elszámolás alkalmával, a presbyteri gyűlés jegyzőkönyvének 4 sz. határozatában kimondatott, hogy távozó lelkésznek az egyház ellen semmi követelése nincs.

Fényes Endre elnök bemutatja Székely Sándorné Csécsi Ételkának Nt. esperes urhoz intézett sürgönyét, melyben tudatja hogy betegsége miatt a tárgyaláson meg nem jelenhet.

Jakab József kéri tanuinak kihalgatását, a mit az elnök elrendel.

Kalas István 49 éves ref. lelkész. nős, gyermekes, előadja, miszerint tudomása van arról, hogy az 1891. szept. 7-én elhalt Csécsi Imre adonyi lelkész özvegye mellett, az 1891 nov. hóban adonyi lelkészül megválasztott Jakab József kápláni fizetésért szolgált 1892. ápr. 24-ig, a mikor hivatalát mint rendes lelkész tényleg elfoglalta. Az 1892. évben az éradonyi lelkészi földekről nem arathatott, mert ez az egyházmegyében divó szokással ellentétben lett volna, — erről azonban közvetlen, személyes tapasztalaton alapuló tudomása nincs.

Kiss Miklós 50 éves r. kath. birtokos, nős, gyermekes éradonyi lakos, előadja miszerint tudomása és emlékezete szerint az éradonyi ref. lelkészi földek 1892. évi aratási terménye az özv. Csécsi Imréné tulajdona, illetősége volt, közvetlenül szerzett tapasztalata azonban e tekintetben nincs.

Takács Zsigmond 41 éves, ref. lelkész, nős, előadja miszerint az éradonyi lelkészi hivatalt 1908. márczius 27-én vette át mint adminisztrátor, Jakab József pedig ápr. 8-án távozott el éradonyból. — Az egyház részére tett kisebb építkezéseket Jakab József sajátjából teljesítette, de azokért az egyházzal szemben követelést nem támasztott az elszámolás alkalmával s viszont az egyház előljárói sem említették fel, hogy távozó lelkésznek többet fizettek a kellőnél.

A tanuk kihalgatása után felolvastatott, az éradonyi

egyháztanács 1908. márcz. 27-én tartott gyűlése jegyzőkönyvének 4 száma, mely szerint, a községi előljáráshoz beadott hátrány kimutatásnak a lelkészt illető részén kívül, távozó lelkésznek az egyházon semmi követelése nincs.

Laczák Dezső éradonyi lelkész, az egyház képviselőjében ragaszkodik Székely Sándorné, Csécsi Etelka tanu kihalgatásához arra nézve, hogy néh. édes anyja özv. Csécsi Imréné, aratott-é vagy nem, az éradonyi lelkészi, földekről 1892. évben.

Jakab József panaszolt kéri a zár alá helyezett terménynek a zár alól feloldását s részére kiadatását.

Ezek után elnök a tárgyalást berekesztvén, a bíróság az ügyészi vélemény meghalgtása után, zárt ülésben meghozta a következő

határozatot

A zár alá helyezett, az ügyiratokhoz csatolt kimutatás szerint 27 m. 49 ka. I. II. III. oszt. buza és 9 m. 40 ka. roz. összesen 36 mázsa 89 ka terményt, a zár alól feloldja s a végleges bírósági ítélet meghozataláig Jakab József volt éradonyi jelenleg bogyoszlói lelkésznek kiadni rendeli.

A peres ügy végleges elbirálását s az ítélet meghozatalát azon időre halasztja, a mikor az éradonyi egyház bejelentett főtanuja, Székely Sándorné Csécsi Etelka tanu vallomására nézve kihalgatható lesz. Nevezett tanu kihalgatása végett a Nagy Szalontai kir járásbíróságot hivatalosan meg keresi.

Indokolás

Az ideiglenesen zár alá helyezett terményt romlandó voltánál fogva, esetleges károsodás elkerülése szempontjából, a zár alól felmenteni s Jakab József bogyoszlói lelkésznek kiadni kellett, azon okon mert még nincs kétséget kizárólag eldöntve azon kérdés, hogy vajon az 1892. évben Jakab József mint megválasztott

éradonyi lelkész aratott-é az ottani lelkészi földkről, vagy pedig elődjének özvegye. — Amennyiben az éradonyi egyház ezen kérdés bizonyítása tekintetében, Néh. Csécsi Imre volt éradonyi lelkész leányára Székely Sándorné, Csécsi Etelkára hivatkozott mint fő tanura, ezen tanu bíróság előtti kihallgatását elrendelni s annak megtörténtéig az ítélet hozatalt elhalasztani kellett.

Elnök ezen határozatot nyílt ülésben kihirdetvén, felek azt tudomásul vették.

Fazekas Imre
egyházmegyei főjegyző.

Fényes Endre
egyházmegyei gondnok
mint elnök.

2. szám.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Székelyhidon 1908. évi október hó 6-án az érmelléki reform. egyházmegye közigazgatási bíróságának ülésében.

Jelen voltak :

Fényes Endre egyházmegyei gondnok mint elnök Marjay Péter esperes, Szathmári Sándor, Vecsey Sándor, Magyary Miklós, Dr. Babós János tanácsbírák, Dr. Várady Miklós egyházmegyei ügyész és Balogh Ferencz egyházmegyei aljegyző, mint jegyzőkönyvvezető.

Fényes Endre egyházmegyei gondnok, mint elnök, ismerteti a szalacsi egyháztanács kérvényét, melyben az egyháznak Özv. Szikszay Józsefné, szül. Bérczy Krisztina elleni 140 kor. 78 f. értékű követelését megítélni és ezen összegnek az Özv. Szikszay Józsefné gyámintézeti járulékából leendő letiltását elrendelni kéri.

Az egyházmegyei bíróság ebben a jólismert s már több ízben tárgyalt ügyben, az egyházmegyei ügyész véleményének meghallgatása után, a következő ítéletet hozta :

Minthogy a panaszlott Özv. Szikszay Józsefnének is van viszonykövetelése a panaszló szalacsi egyház ellenében, minthogy mindkét-féle követelés csupán magánjogi természettel bír; minthogy a szalacsi egyház követelésének érvényessége amugyis az új végrehajtási törvény elbírálása alá esik: a szalacsi egyház kérelme hatáskör hiányába elutasítatik és a panaszló egyház esetleg jogos követelésének érvényesítése végett polgári bíróság elé utasítatik.

A szalacsi egyház képviselőjében az ítélet kihirdetésénél megjelent Nagy Imre lelkész kijelenti, hogy az ítéletet tudomásul veszi és abban megnyugszik.

Kmf.

Balogh Ferencz

egyházmegyei aljegyző

Fényes Endre

egyh. m. gondnok.

3. szám.

Jegyzőkönyv:

Felvétetett Székelyhidon 1908. évi október hó 6-án az ér-melléki ref. egyházmegye közigazgatási bíróságának ülésében.

Jelen voltak:

Fényes Endre egyházmegyei gondnok mint elnök, Marjay Péter esperes, Szathmári Sándor, Vecsey Sándor, Magyary Miklós, Dr. Babós János tanácsbírák, Dr. Várady Miklós egyházmegyei ügyész és Balogh Ferencz egyházmegyei aljegyző, mint jegyzőkönyvvezető.

Megjelent a panaszló Kiss Miklósné képviselőjében férje, Kiss Miklós ér-adonyi lakos és a panaszlott ér-adonyi ref. egyháztanács képviselőjében Laczák Dezső lelkész.

Fényes Endre egyházmegyei gondnok, mint elnök előterjeszti Kiss Miklósné, szül. Szücs Etelka ér-adonyi lakos felebezési kérvényét, melyben az ér-adonyi egyháztanács által az 1908. évre ő reá 413 liter rozsban és az ezután eső 16 kor. 52 fill.-ben kivetett egyházi adónak

mint sérelmes és jogtalan kivetésnek megváltoztatását kéri, azon indokból, mert ő neki Ér-Adonyban semminemű ingatlan vagyona nincs, férje pedig, a ki róm. kath. vallású, összes vagyona után a róm. kath. egyház által van megadóztatva.

Egyházmegyei bíróság az ér-adonyi lelkész előterjesztésének és védekezésének meghalgtása után a következő

ítéletet hozta.

Minthogy az eddigelé kivetett és rendesen fizetett egyházi adó Özv. Kiss Miklósnéra volt kiróva a ki 1907 évben elhalván összes ingatlan vagyona fiára, a róm. kath. vallású Kiss Miklósrá szállott, minthogy beigazolást nyert azon tény, hogy Kiss Miklósné tulajdonjogon semminemű ingatlan vagyonnal nem bír: a felebbezésnek hely adatik és az ér-adonyi ref. egyháztanács utasittatik, hogy a téves adókivetést megváltoztatva, Kiss Miklósnéra a vagyontalan zseléreket megillető egyházi adót rója ki.

A kihirdetett ítéletben felek megnyugodtak.

Kmf.

Balogh Ferencz

egyházmegyei aljegyző.

Fényes Endre

egyh. m. gondnok.

TARGYMUTATÓ.

Esperes elnök a gyűlést megnyitja.

A jelenlevők összeszámláltatnak s a gyűlés megalakul.

1. sz. Esperes megnyitó imája jegyzőkönyvbe vétetni rendeltetik.

2 sz. Esperesi jelentés tudomásul vétetvén jegyzőkönyvbe vétetni rendeltetik.

3. sz. Kegyeletes megemlékezés az elhunytakról.

4. sz. Püspök választás eredménye örömteljes megnyugvással tudomásul vétetik.

5. sz. Világi tanácsbíró eskütétele.

6. sz. Tanító képviselő választás eredménye.

7. sz. Esperes jelentése a kánonszerű egyház látogatásról és abból kifolyó intézkedések.

8. sz. Világi főjegyző lemondása elfogadtatik

9. sz. Világi Főjegyző választása elrendeltetik.

10. sz. Eradonyi lelkész választás megerősítettik.

11. sz. Ér-olaszi-i lelkész választás megerősítettik

12. sz. Székelyhidi lelkész választás megerősítettik.

13. sz. B.-diószegi tanító választás megerősítettik.

14. sz. B.-diószegi " " "

15. sz. Ujtétai tanítónő " " "

16. sz. Kokadi tanító " " "

17. sz. Csokalyi " " "

18. sz. N. létai " " "

19. sz. Ujannon választott s még esküt nem tett tanítók a hivatalos esküt leteszik.

20. sz. Lelkeszi értekezlet jegyzőkönyvének 2-ik számában foglalt jelentés az O. R. L. E. gyűléséről tudomásul vétetik.

21. sz. Dobozy Kálmán V. T. E. indítványa alapján a „Ne temere kezdetü“ pápai encyklika ellen, a kerülülethez tiltakozó felirat küldése határoztatik.

22. sz. Felirat az adócsökkentési segély kiutalása tárgyában.

23. sz. Az adócsökkentési alapból nyert egyh. megyei segély hova fordítása iránti intézkedés.

24. sz. A rendes évi államsegély felosztásáról intézkedés.

25. sz. Az egyházmegyei lelkészi könyvtár ügye.

26. sz. Az egyházmegyei levéltár rendezésének ügyében intézkedés

27. sz. Az egyházmegyei lelkészi gyámintézetközgyülésének, a gyámsegély ideiglenes leszállítására vonatkozó határozata jóváhagyatik.

28. sz. Tanügyi bizottság jegyzőkönyvének 1 számú felterjesztésére határozat hozatik.

29. sz. Tanügyi bizottság felterjesztése folytán az iskolai vezérkönyvek megszerzésére az egyházak kötelezettek.

30. sz. A N. váradi ref. tanítónő képző intézet számadása és költségvetése tudomásul szolgál.

31. sz. A N. váradi ref. tanítónő képző intézet segély felemelés iránti kérvénye kerülethez pártolólág felterjesztetik.

32. sz. A N. váradi ref. Tanítónő képző intézet kérelme a nőtanítók alkalmazása tekintetében.

33. sz. A N. váradi ref. Tanítónő képző intézet jelentése tanár választás ügyében tudomásul vétetik.

34. sz. A felsődernai bányatelepnek, a tatarosi missziói körhöz csatolásáról határozat.

35. sz. A jelenleg Poklostelekhez tartozó fiók egyházak hova csatolásának megállapítására bizottság választatik.

36. sz. A „Bethlen Gábor kör“ részére 100 k. segély kiutaltatik.

37. sz. Orbán Sándor és társai székelyhidi lakosok fellebbezésére határozat hozatik.

38. sz. Az asszonyvásári egyháznak megengedtetik, hogy alapítványi pénzeit — kölcsönképen iskola építésre felhasználhassa.

39. A poklosteleki egyháznak megengedtetik, hogy magtár alapjából templom javításra 700 k-t. felhasználhasson

40. sz. A szentjobbi egyház pincze eladása iránti kérelme elvileg elfogadtatik.

41. sz. A micskei egyház iskola építés iránti kérelme helybenhagyatik.

42. sz. A székelyhidi egyháznak, lelkészlak renová-

lása céljából, kölcsön felvétele engedélyeztetik.

43. sz. Takács Zsigmond g.-petri-i lelkésznek, az éradonyi egyházban díj elengedése mellett teljesített szolgálataiért elismerés nyilvánítottatik.

44. sz. A szalacsi egyház a kántor — tanítói állás betöltésére utasítottatik.

45. sz. Az érköbölkuti egyház részére tett adományért Végh Juliánna ottani lakosnak köszönő irat küldendő.

46. sz. Az érköbölkuti egyház kérelme, a helységnevének megállapítása iránt tudomásul szolgál.

47. sz. A bogyoszlói egyház népiskolai tőke segély iránti kérvénye kerülethez pártolólág felterjesztetik.

48. sz. Az éradonyi egyház 6000 k. népiskolai tőke segélyre ajánltatik.

49. sz. A bogyoszlói egyház lelkészlak építése céljából 8000 k. tőke segélyre ajánltatik.

50. sz. A kéczi egyház 1400 k. segély iránti kérvénye kerülethez pártolólág felterjesztetik.

51. 55. sz. Ref. s. egyleti kérvények, kerülethez pártolólág felterjesztetnek.

56. sz. Szebeni József k. kereki-i tanító kérvénye rendkívüli állam segélyért pártolólág felterjesztetik.

57. sz. A kéczi tanítói díjlevél, a hiányok pótlása végett vissza adatik.

58. sz. Felterjesztendő ügyek hitelesítettnek.

59. sz. A székelyhidi kaszinó választmányának köszönet nyilvánítottatik.

60. sz. Jegyzőkönyv hitelesítésére bizottság választatik.

Közigazgatási bírósági ügyek.

1. Jakab József bogyoszlói lelkész és az éradonyi egyház közötti vitás ügy az őszi termés illetőleg.

2. A szalacsi egyháztanács kérvénye, özv. Szikszay Józsefné elleni követelése tárgyában.

3. Kiss Miklósné éradonyi lakos fellebbezése, az éradonyi egyháztanács által reá jogtalanul egyházi adó törlése iránt.

Kiadja: **Fazekas Imre** m. k.

egyházmegyei főjegyző.

